คู่มือระบบรับรองมาตรฐาน เกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) จังหวัดพัทลุง

“เกษตรอินทรีย์วิถีเมืองลุง”

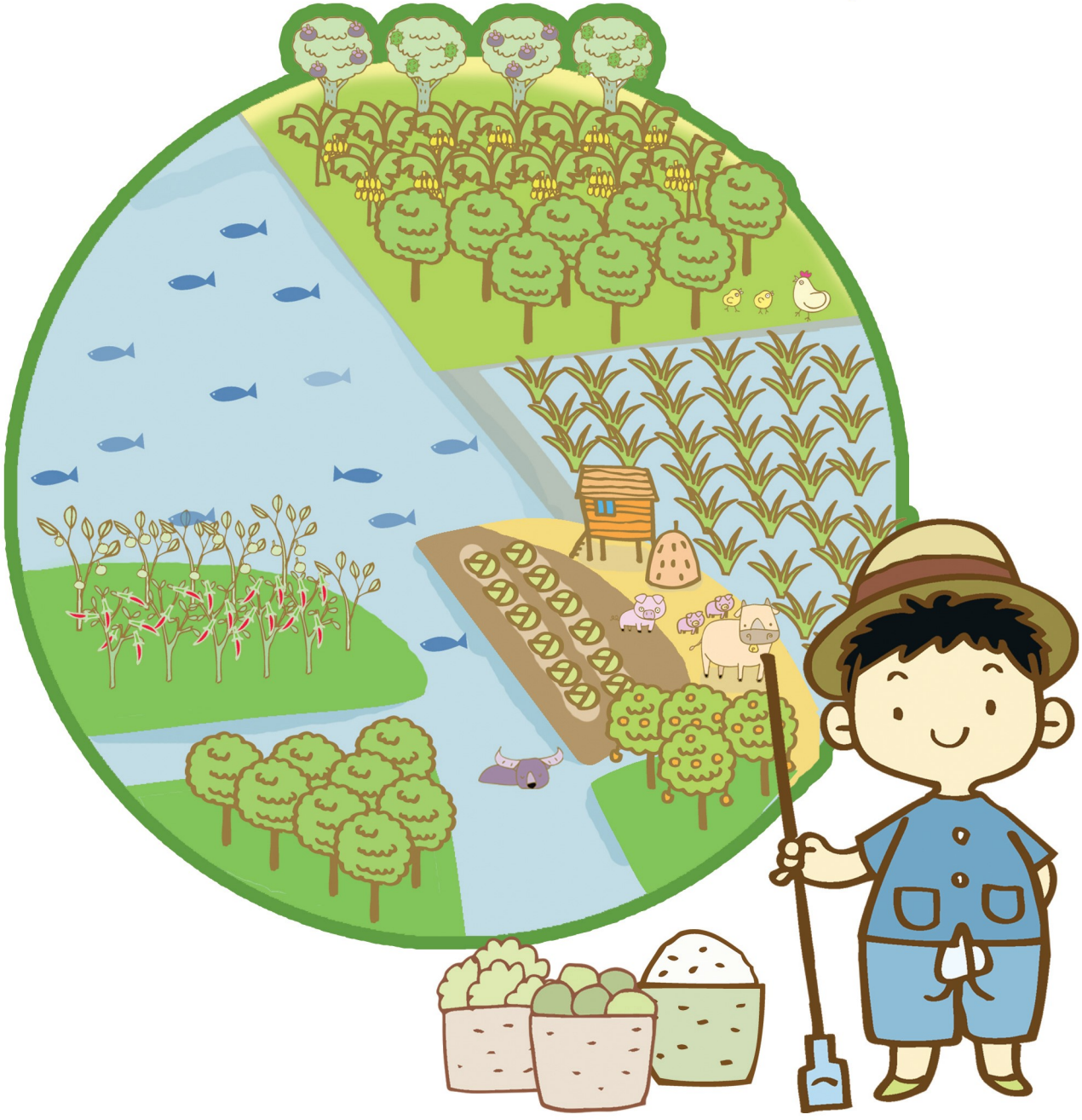

คำนำ

จังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดที่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เพราะความตระหนักถึงพิษภัยของการใช้เคมีทางการเกษตร ที่นำมาสู่เงื่อนไขทางการกีดกันทางการค้าผลผลิตและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอินทรีย์ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กำลังขยายตัวขึ้น ในกระบวนการการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม ในชื่อระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม Participatory Guarantee System (PGS) เพื่อสร้างความมั่นใจต่อการบริโภค สะท้อนความร่วมมือกันในชุมชนผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค

การขับเคลื่อนด้านมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จึงจำเป็นต้องสร้างพื้นฐานความรู้ความเข้าใจพื้นฐานของเกษตรกรในเรื่องมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ การทำงานแบบมีส่วนร่วม ความเข้าใจในเนื้อหาสาระตลอดจนเรื่องการนำระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมเพื่อนำไปใช้จริงจนได้แนวทางในการจัดทำระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ด้วยความร่วมมือของกลุ่ม/องค์กรที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนร่วมกัน ในนามเครือข่ายเกษตรอินทรีย์วิถีเมืองลุง มีส่วนช่วยให้เกษตรกรและผู้ที่มีส่วนได้เสียในห่วงโซ่แห่งการบริโภคที่ปลอดภัยได้รับการยกระดับความรู้ความเข้าใจในการร่วมกันกำหนดทิศทางของเกษตรอินทรีย์จังหวัดพัทลุง

ดังนั้นระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของเครือข่าย ยังช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านอื่น ๆ ตามมาในชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมที่พัฒนากระบวนทัศน์ของผู้มีส่วนร่วมให้เกิดการรับฟังอย่างลึกซึ้งการพูดคุยด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะสร้างสังคมเกษตรอินทรีย์วิถีเมืองลุงสืบต่อไป

รวบรวมเรียบเรียง

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทที่ 1	
บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของ Participatory Guarantee System (PGS)	2
บทที่ 2	
หลักการเกษตรอินทรีย์	4
ความหมายของเกษตรอินทรีย์	4
หลักเกษตรอินทรีย์สากล	5
วัตถุประสงค์ของเกษตรอินทรีย์	5
รายการปัจจัยในการทำเกษตรอินทรีย์	7
บทที่ 3	
ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม	10
สถานการณ์ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม	10
แบบแผนระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม	11
โครงสร้างระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม	15
มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ PGS จังหวัดพัทลุง	17
มาตรฐานการแปรรูปผลิตภัณฑ์อินทรีย์ PGS จังหวัดพัทลุง	20
กติกา PGS จังหวัดพัทลุง	21
บทลงโทษ PGS จังหวัดพัทลุง	22
ใบสมัครเครือข่าย PGS จังหวัดพัทลุง	23

สารบัญ

หน้า

แบบสำรวจข้อมูลผู้เข้าร่วมเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS จังหวัดพัทลุง 24

วิธีจัดทำเอกสาร 27

วิธีการทำบัญชีฟาร์ม 30

บทที่ 4

หลักการตรวจรับรองแปลง 33

แบบฟอร์มการตรวจรับรองแปลง 35

บรรณานุกรม 41

รายนามคณะผู้จัดทำเอกสารคู่มือ 42

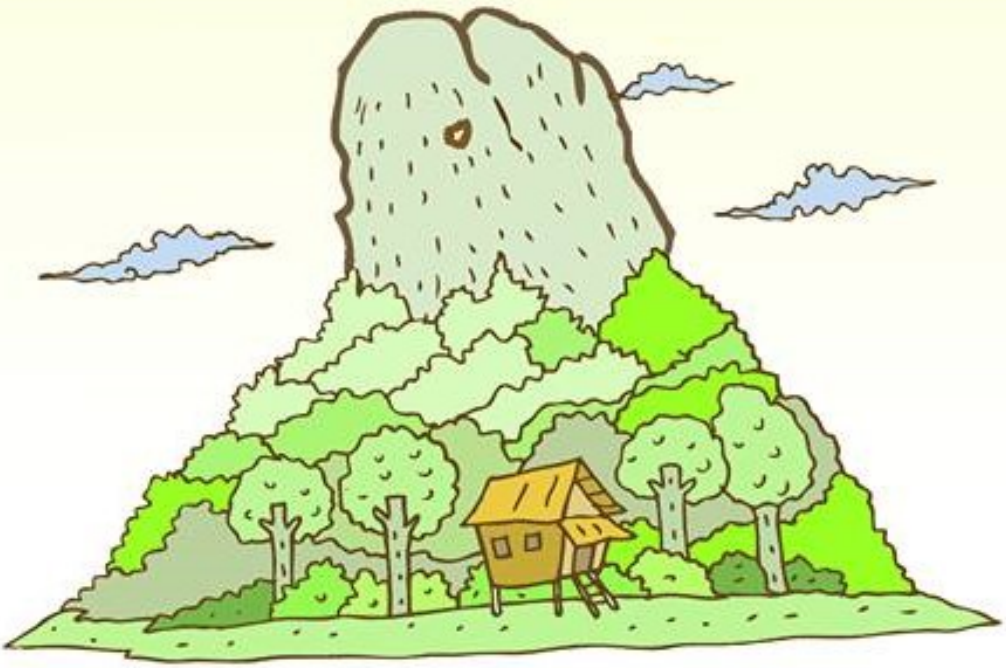

บทที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของ PGS

บทนำ

สารเคมีที่ใช้ในการเกษตรส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภคจนก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพตามมา ปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นเนื่องจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เป็นปัญหาใหญ่และรุนแรงมากของสังคมไทย ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสังคมไทยยังขาดความตระหนักร่วมกันอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะผลกระทบต่อเกษตรกรและประชาชนทั่วไป ดังข้อมูลเมื่อปี 2540 ของสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กระทรวงสาธารณสุข พบว่า มีเกษตรกรที่ผลการตรวจเลือดอยู่ในเกณฑ์ไม่ปลอดภัยและเสี่ยงต่อการเกิดพิษอันเนื่องมาจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นจำนวนถึง 16.35% หรือ 89,926 คน จากจำนวนเกษตรกรที่ตรวจเลือด 563,353 คน และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยในปี 2550 ผลการสุ่มตรวจพบว่ามีเกษตรกรถึง 39% ที่มีความเสี่ยงทางสุขภาพดังกล่าว คณะกรรมการมะเร็งแห่งชาติ กระทรวงสุขภาพและบริการของสหรัฐอเมริกา (President's Cancer Panel, U.S. Department of Health and Human Service) ได้ระบุในรายงานประจำปี 2553 ว่าการบริโภคอาหารที่ปนเปื้อนสารเคมีการเกษตรเป็นสาเหตุหนึ่งของโรคมะเร็งใน สหรัฐอเมริกา และมีข้อเสนอแนะในคนอเมริกันเปลี่ยนมาบริโภคอาหารที่ผลิตโดยการไม่ใช้สารเคมีการเกษตรและปุ๋ยเคมี นอกจากนี้ ในรายงานนี้ยังได้ระบุถึงความเสี่ยงของคนงานและเกษตรกร ที่ใช้สารเคมีการเกษตรว่า มีความเสี่ยงในการเจ็บป่วยด้วยโรคมะเร็งเพิ่มขึ้น หรือแม้แต่เด็กที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่การเกษตร ก็มีความเสี่ยงในเรื่องการป่วยด้วยโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวมากขึ้นด้วยเหตุปัจจัยดังกล่าวจึงนำมาสู่กระแสการเปลี่ยนวิถีการผลิตมาเป็นเกษตรอินทรีย์ และริเริ่มการกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

ความเป็นมาและความสำคัญของ PGS

ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์อาหารอินทรีย์ (Organic food Production Act-OFPA) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 (ค.ศ. 1990) และมีการแก้ไขในปี พ.ศ. 2539 (ค.ศ. 1996) ตลาดร่วมกลุ่มประเทศในยุโรป (European Unity : EU.) ได้มีการรวบรวมข้อกำหนดของผลิตผลเกษตรอินทรีย์ไว้ในข้อกำหนดของสภาตลาดร่วม ยุโรป (EEC No. 2092/91) และฉบับแก้ไข ข้อกำหนดส่วนใหญ่ให้คำแนะนำในการนำเข้าอาหารอินทรีย์ที่ผลิตจากประเทศอื่น ภายใต้มาตรฐานการผลิตและมาตรการตรวจสอบที่เหมือนกันทุกประการ ประเทศญี่ปุ่นได้ประกาศใช้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2544 โดยอ้างอิงกฎหมายมาตรฐานเกษตรญี่ปุ่น (Japan Agriculture Standard – JAS) ประเทศไทยได้มีการกำหนดใช้มาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ หลังจากผ่านการปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2543 โดยคณะทำงานเฉพาะกิจปรับปรุงมาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ของประเทศไทย และผ่านการเห็นชอบ ของคณะกรรมการบริหารงานวิจัยและพัฒนาเกษตรอินทรีย์ กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movement – IFOAM) ได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ สำหรับตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์เป็นที่ยอมรับในกลุ่มประเทศในยุโรป (สหกรณ์กรีนเน็ต, 2555)

ปัญหาของระบบการตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานจากภายนอกนั้นไม่ได้เหมาะกับเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์เพื่อขายในท้องถิ่น เพราะระบบการตรวจสอบรับรองมีระเบียบข้อกำหนดที่ค่อนข้างเข้มงวดที่สลับซับซ้อนและมากเกินความจำเป็นสำหรับการทำการตลาดผลผลิตเกษตรอินทรีย์ในท้องถิ่น ความซับซ้อนของระเบียบข้อกำหนดนี้ เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้หน่วยตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ต้องมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงในการขึ้นทะเบียน เพื่อให้ได้รับการยอมรับระบบการตรวจรับรอง ส่งผลให้หน่วยตรวจรับรองต้องเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการตรวจรับรองที่สูง จากผู้ผลิตและผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ นอกจากนี้การตรวจรับรองของหน่วยงานอิสระไม่สามารถเปิดให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในระบบการตรวจรับรองได้มากนัก รวมทั้งไม่เปิดโอกาสให้มีการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ในการตรวจรับรองที่เหมาะสมกับเกษตรกรรายย่อยทั้งในประเทศกำลังพัฒนา การรวมกลุ่มกันของชุมชนเพื่อทำการรับรองมาตรฐานผลผลิตของตนให้เป็นที่ไว้วางใจของตลาด จึงเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ทั่วโลกจนทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ IFORM หันมาสนใจจนทำให้เกิดการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมขึ้นโดยเรียกว่า Participatory Guarantee System หรือเรียกสั้น ๆ ว่า PGS

การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมได้ขยายตัวไปตามประเทศต่างๆ เช่น บราซิลโดยกลุ่มอะโกรอีโคโลจี เน็ตเวิร์ค, อินเดียโดยมูลนิธิคีย์สโตน, ฝรั่งเศสโดยเนเจอร์แอนด์ โปรเกรส, อเมริกาโดยเซอร์ติฟายด์เนเชอแรลลีโกรน และที่อื่นๆ ทั่วโลก การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมค่อย ๆ ขยายตัวในประเทศไทยโดยมีการผลักดันจาก กลุ่มคน มูลนิธิ และ องค์กรต่างๆ เช่น มูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย สหกรณ์กรีนเน็ต จำกัด สมาคมมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) เครือข่ายกสิกรรมไร้สารพิษแห่ง

ประเทศไทย (คกร.) เครือข่ายเกษตรธรรมชาติมูลนิธิ MOA ไทย เครือข่ายตลาดสีเขียวกรุงเทพฯ เป็นต้น โดยมุ่งหวังว่า Participatory Guarantee System ระบบการรับรองอย่างมีส่วนร่วม จะเป็นสร้างกระบวนการรับรองมาตรฐานให้เกษตรกรโดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยได้ปรับเปลี่ยนสู่การทำเกษตรอินทรีย์อย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพ

ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมมีความสำคัญ ถือเป็นบันไดขั้นแรกที่จะทำให้เกษตรกรกล้าที่จะเปลี่ยนวิธีการทำการเกษตรของตนจากเคมีมาสู่อินทรีย์ เพื่อที่จะตอบสนองปัญหาต่างๆ ดังที่กล่าวมา ที่ผ่านมาระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม เป็นไปได้ช้าด้วยปัญหาต่างๆ การไม่ได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐอย่างเหมาะสม กระบวนการการถ่ายทอดความรู้ยังขาดประสิทธิภาพ การฝึกอบรมส่วนใหญ่เน้นการบรรยายขาดประสิทธิภาพ ตัวเกษตรกรเองขาดความรู้ความไม่เข้าใจในการทำเกษตรอินทรีย์ ขาดหลักคิดหรือวิธีการปฏิบัติในการทำการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม ที่เหมาะกับบริบทของสังคมเกษตรกรไทย ขาดเครือข่ายที่ช่วยกันอย่างต่อเนื่องยั่งยืนอย่างเป็นระบบ ปัจจุบันการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมในประเทศไทยมีหลายหน่วยงานให้ความสนใจที่จะทำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของตนโดยใช้วิธีการที่แตกต่างกันออกไป

บทที่ 2

หลักการเกษตรอินทรีย์

เกษตรอินทรีย์เป็นเกษตรที่ให้ความสำคัญกับระบบนิเวศน์ ความหลากหลายทางชีวภาพ การหมุนเวียนของวงจรชีวิต โดยเชื่อมโยงกับมนุษย์อย่างเป็นธรรมเพื่อสร้างความสมดุลต่อทุกสรรพสิ่งการให้คำจำกัดความและนิยามของเกษตรอินทรีย์ของภาคส่วนต่าง ๆ มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานหรือเป้าหมายของเครือข่ายนั้น ๆ

สำนักงานมาตรฐานการเกษตร และสินค้าแห่งชาติ (2559) ได้ให้ความหมายของ เกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture) ว่าคือ “ระบบการจัดการด้านการเกษตรแบบองค์รวม ที่เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศน์, วงจรชีวภาพ และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ หลีกเลี่ยงวัตถุดิบที่ได้จากการสังเคราะห์ และไม่ใช้พืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์ ที่ได้มาจากการดัดแปรพันธุกรรม (Genetic Modification) หรือพันธุวิศวกรรม (Genetic Engineering) มีการจัดการกับผลิตภัณฑ์ โดยเน้นการแปรรูปด้วยความระมัดระวังเพื่อรักษาสภาพการเป็นเกษตรอินทรีย์ และคุณภาพที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ในทุกขั้นตอน”

IFOAM (2552) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับเป้าหมายของการทำเกษตรอินทรีย์ไว้ว่า "ระบบการผลิตที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสุขภาพดิน ระบบนิเวศ และผู้คน เกษตรอินทรีย์อาศัยกระบวนการทางนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ และวงจรธรรมชาติ ที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ แทนที่จะใช้ปัจจัยการผลิตที่มีผลกระทบทางลบ เกษตรอินทรีย์ผสมผสานองค์ความรู้พื้นบ้าน นวัตกรรม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่เป็นธรรม และคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกผู้คนและสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง”

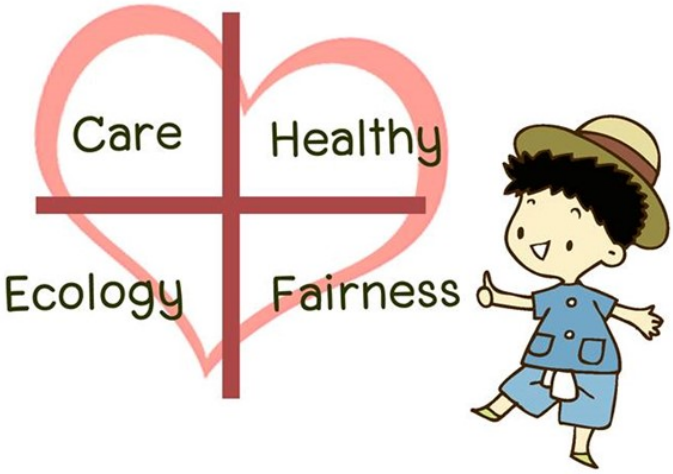

<u>แผนภาพแสดง</u> : หลักการสำคัญของเกษตรอินทรีย์ 4 ข้อ

หลักการเกษตรอินทรีย์สากลที่มีหลักสำคัญที่เป็นข้อตกลงของสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ หรือ IFOAM (International Federation of Organic Agriculture) ได้ให้ความหมายของเกษตรอินทรีย์ในเดือนกันยายนปี 2005 ที่ออสเตรเลีย โดยการประชุมจะสร้างนิยามสั้นเกษตรอินทรีย์ หลังจากผ่านไปเกือบสามปีของการทำงาน สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Organic Agriculture Movements – IFOAM) ได้ระดมความคิดเห็นนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านเกษตรอินทรีย์โดยตรงจากทั่วโลก ร่างหลักการเกษตรอินทรีย์นี้ได้รับการนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่เมื่อปลายปี พ.ศ. 2548 และที่ประชุมใหญ่ได้ลงมติรับรองหลักการเกษตรอินทรีย์ดังกล่าว โดยกำหนดคำนิยามที่สะท้อนให้เห็นถึงสี่หลักการของเกษตรอินทรีย์ 4 ข้อสำคัญ คือ การเอาใจใส่ (CARE) , สุขภาพ (HEALTH) , นิเวศวิทยา (ECOLOGY) และ ความเป็นธรรม (FAIRNESS) ที่มีอักษรย่อว่า “CHEF”

สมาพันธ์เกษตรอินทร์นานาชาติ FAO IFORM และ UNCTAD ได้ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ของเกษตรอินทรีย์ในการเทียบเคียงมาตรฐานของแต่ละประเทศจนได้มาเป็น Common Objective and Requirements of Standards (COROS) นำไปสู่วัตถุประสงค์หลัก 10 ข้อ ดังนี้

1. รักษาสมดุลความหลากหลายทางชีวภาพ
2. ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
3. หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ทุกชนิดตลอดห่วงโซ่
4. ป้องกันผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมรอบข้าง
5. ไม่ใช้เทคโนโลยีที่ยังสรุปไม่ได้ว่ามีโทษหรือไม่ เช่น GMO การฉายรังสี
6. เลี้ยงสัตว์เลี้ยงอย่างมีจริยธรรม
7. ส่งเสริมสุขภาพสัตว์
8. รักษาความเป็นอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่

9. แจ้งสถานะความเป็นอินทรีย์
10. ปฏิบัติต่อทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม

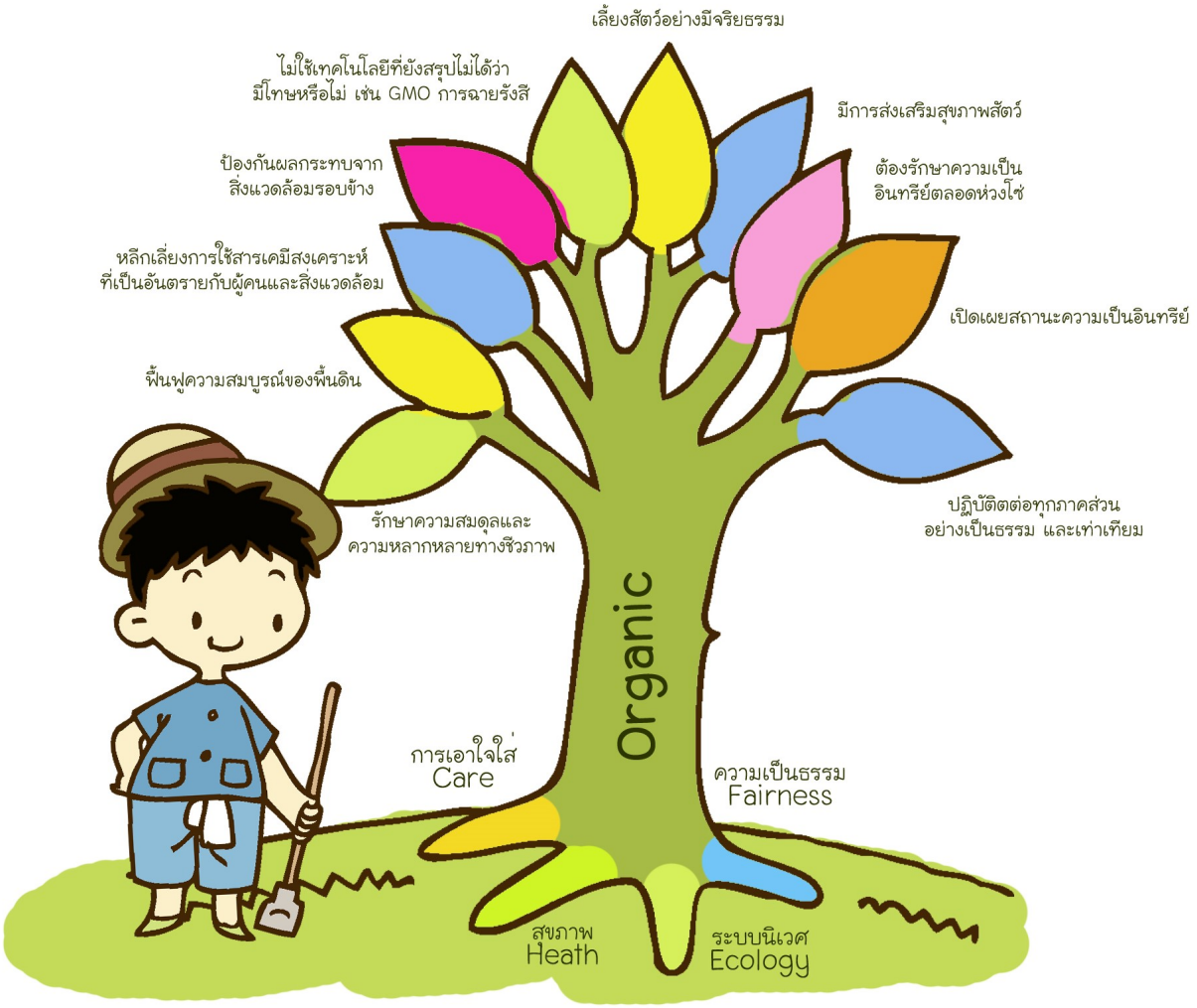

<u>แผนภาพแสดง</u> : หลักการและวัตถุประสงค์ของเกษตรอินทรีย์

เกษตรอินทรีย์ในความหมายของเครือข่ายระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม PGS จังหวัดพัทลุง ยึดหัวใจหลักสำคัญ 4 ข้อสำคัญ คือการเอาใจใส่, สุขภาพ, นิเวศวิทยา และความเป็นธรรม มาเป็นแนวทางและใช้วัตถุประสงค์หลัก 10 ข้อของ COROS มาเป็นวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของแต่ละพื้นที่ตามแต่ละภูมิสังคม

ปัจจัยการผลิต

ปัจจัยการผลิตอนุญาตให้ใช้ในแปลงเกษตรอินทรีย์ทั่วโลกยึดใช้หลักของ COROS เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาแต่จะมีแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด ทั้งนี้ปัจจัยการผลิตที่อนุญาตให้ใช้ในมาตรฐานหลัก เช่น IFOAM, EU, CODEX สารบางอย่างอาจอนุญาตให้ใช้ในระบบมาตรฐานบางระบบ แต่ไม่อนุญาตให้ใช้ในอีกบางระบบ พอจะสรุปได้ดังนี้

Animal by-products / ผลพลอยได้จากสัตว์

- bone meal / กระดูกป่น
- blood meal / เลือดแห้งผง
- hoof meal / กีบเท้าสัตว์ผง
- horn meal / เขาสัตว์ผง
- bone meal or degelatinized bone meal / กระดูกผง หรือ กระดูกผงที่สกัดเจลาตินออกไปแล้ว
- fish meal / ปลาป่น
- meat meal / เนื้อสัตว์ป่น
- feather, hair and 'chiquette' meal / ขนสัตว์ปีกป่น และ 'chiquette'
- wool / ขนแกะ
- fur: contain no detectable of chromium (VI) / ขนสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมป่น แต่ต้องไม่มีโครเมียม (VI) ปนเปื้อนในระดับที่สามารตรวจวัดได้
- hair / เส้นผม
- dairy products / ผลผลิตจากนมสัตว์

Plant by-products / ผลพลอยได้จากพืช

- *Azolla / แหนแดง*

  High in nitrogen and is fast to decompose.
  มีธาตุไนโตรเจนสูง ย่อยสลายเร็ว

- *Blue green algae / สาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียว*

  Source of natural nitrogen
  เป็นแหล่งปุ๋ยไนโตรเจนจากธรรมชาติ

- *Rice husks / แกลบ*

  Use as mulch or soil mixture
  ใช้เป็นวัสดุคลุมดิน หรือส่วนผสมในดินปลูก

- *Seaweed / สาหร่ายทะเล*

  Raw or dried. Only natural extracts are allowed.
  ใช้สดหรือแห้ง หรือใช้ที่สกัดด้วยวิธีการทางธรรมชาติเท่านั้น

- *Vegetable seed cake / กากเมล็ดพืช*

  Organic waste from oil extraction such as peanut, soybean, neem, custard seed.
  กากที่เหลือจากการบีบน้ำมัน เช่น ถั่วลิสง ถั่วเหลือง เมล็ดสะเดา เมล็ดละหุ่ง

- *Rice Husk Charcoal / ถ่านแกลบ*

  Use as soil mixture
  ใช้เป็นส่วนผสมในดินปลูก

Mineral by-Products / ผลพลอยได้จากแร่ธาตุ

- *Clay / แร่ดินเหนียว*

  E.g. bentonite, perlite, vermiculite, zeolite, kaolin from natural sources and not treated with chemicals. Use as supplementary nutrients for crops.
  เช่น เบนโทไนท์, เพอร์ไรท์, เวอร์มิคูไลท์, ซีโอไลท์, เกาลีน ที่มาจากแหล่งธรรมชาติ ไม่ผ่านกระบวนการทางเคมี ใช้เป็นแร่ธาตุเสริมให้แก่พืช

- *Dolomite (Magnesium and Calcium Carbonate) / โดโลไมท์ (แมกนีเซียม และ แคลเซียมคาร์บอเนต)*

  Use only those from natural sources and not chemically treated. Use to adjust soil pH or improve magnesium.
  ต้องมาจากแหล่งธรรมชาติ ไม่ผ่านกระบวนการทางเคมี ใช้ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน อาจใช้เพื่อเสริมธาตุแมกนีเซียมให้กับพืช

- *Volcanic rock / แร่หินภูเขาไฟ*

  E.g. pumice, diolite, etc. from natural sources and not treated with chemicals.
  เช่น ภูไมท์ ไดโอไลท์ ที่มาจากแหล่งธรรมชาติ ไม่ผ่านกระบวนการทางเคมี ใช้เป็นแร่ธาตุเสริมให้แก่พืช

- *Rock phosphate / หินฟอสเฟต*

  Use only those from natural sources and not treated with chemicals.
  ใช้จากที่มาจากแหล่งธรรมชาติ และไม่ผ่านกระบวนการทางเคมี

Animal Manure / ปุ๋ยคอก

- Farmyard manure - product comprising a mixture of animal excrements and vegetable matter (animal bedding) / มูลสัตว์จากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ที่เป็นส่วนผสมของสิ่งขับถ่ายจากสัตว์และอินทรียวัตถุจากพืช (ที่ใช้ปูพื้นคอกสัตว์)
- Dried farmyard manure and dehydrated poultry manure / มูลสัตว์แห้งและมูลสัตว์ปีกแห้ง
- Composted animal excrements, including poultry manure and composted farmyard manure included / สิ่งขับถ่ายจากสัตว์ รวมทั้งมูลสัตว์ปีก และมูลสัตว์จากฟาร์มที่ผ่านการหมัก
- Liquid animal excrements. Use after controlled fermentation and/or appropriate dilution / สิ่งขับถ่ายจากสัตว์ที่เป็นของเหลว ต้องมีการหมัก และ/หรือ เจือจางในระดับที่เหมาะสม

By-Products from Sugar Mill / ผลพลอยได้จากโรงงานน้ำตาล

- molasses / กากน้ำตาล หรือโมลาส
- bagasses / กากอ้อย
- filter cake / กากตะกอน

Potassium soap / สบู่โปแตสเซียม

- สบู่โปแตสเซียม (หรือบางครั้งเรียก "สบู่อ่อน") สามารถใช้กำจัดเพลี้ยต่างๆ รวมทั้งแมลงขนาดเล็กที่มีลำตัวนิ่ม เช่น เพลี้ยอ่อน เพลี้ยแป้ง เพลี้ยไฟ ไรแดง แม้ว่าในทางวิชาการนั้น ยังไม่ทราบแน่ชัดว่า น้ำสบู่อ่อนทำให้แมลงตายได้อย่างไร แต่คาดว่า สบู่น่าจะไปละลายไขมันที่เคลือบผิวแมลง ทำให้แมลงสูญเสียน้ำ แห้งตาย รวมทั้งไปอุดทางหายใจของแมลง และไปรวบกวนฮอร์โมนการเจริญเติบโต (มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในทุกมาตรฐานอนุญาตให้ใช้สบู่อ่อนในการกำจัดศัตรูพืช)

ที่มา : https://sites.google.com/view/organicpgs/home

บทที่ 3

ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม

การทำระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมเครือข่ายอาหารเพื่อเพื่อน ถูกพัฒนามาจากการศึกษาแบบองค์รวมระหว่างความรู้เรื่องการคิดเชิงระบบการรับรองอย่างมีส่วนร่วมมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตลอดจนการเรียนรู้การจัดการความรู้และการประเมินการจัดทำระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม พอจะแบ่งได้ดังนี้

สถานการณ์ (Events) จากผลกระทบต่าง ๆ จากการทำเกษตรเคมีที่ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาจากการเข้าถึงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรรายย่อยที่ทางหน่วยงานทั้งทางราชการและเอกชนให้ความสนใจ จนเกิดเป็นนโยบายส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ให้เกิดการขยายตัวขึ้นมีการพัฒนากระบวนจัดทำการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในลักษณะต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ จากระบบการรับรองแบบตรวจรับรองกันเอง (ICS) จนมาสู่ระบบการรับรองอย่างมีส่วนร่วม (PGS) ที่เกิดจากสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ หรือที่รู้จักกันในชื่อย่อว่า IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements) ส่งผลให้เกิดเป็นระบบรับรองมาตรฐานต่าง ๆ มากมาย เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) ของสถาบันส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืนภาคเหนือ มาตรฐานกสิกรรมไร้สารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กรอ.) ของสหกรณ์กสิกรรมไร้สารพิษพื้นที่ สปก.วังน้ำเขียว มาตรฐานตรวจตนเอง (ตอ.) ของเครือข่ายกสิกรรมไร้สารพิษแห่งประเทศไทยกลุ่มญาติธรรมอโศก ทั้งหมดมีความแตกต่างกันในมาตรฐาน กฎระเบียบ กติกา ข้อตกลง และ ระบบ ตามความเหมาะสมของแต่ละบริบทของกลุ่ม การจัดระบบ

การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมเครือข่ายอาหารเพื่อเพื่อน เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่มุ่งพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมให้ดีขึ้นเพื่อมุ่งหวังในการพัฒนาการเกษตรอินทรีย์ต่อไป

แบบแผน (Patterns) ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมมีการจัดทำแผนงานโดยพัฒนาจากระบบการรับรองอย่างมีส่วนร่วม (PGS) โดยการคำนึงถึงบริบทของทิศทางการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของไทยเป็นหลักโดยมีขั้นตอนดังนี้

แผนภาพแสดง : ขั้นตอนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

ขั้นตอนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นที่ 1 เรียนรู้ทำความเข้าใจมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ดำเนินการปรับพื้นฐานความเข้าใจ เรื่องเกษตรอินทรีย์ให้ผู้เข้าร่วมได้เข้าใจถึงความหมาย แนวคิด และวัตถุประสงค์ของเกษตรอินทรีย์ เรียนรู้กระบวนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม ตามหลักของการรับรองมาตรฐานอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System) โดยมีหลักสำคัญดังนี้

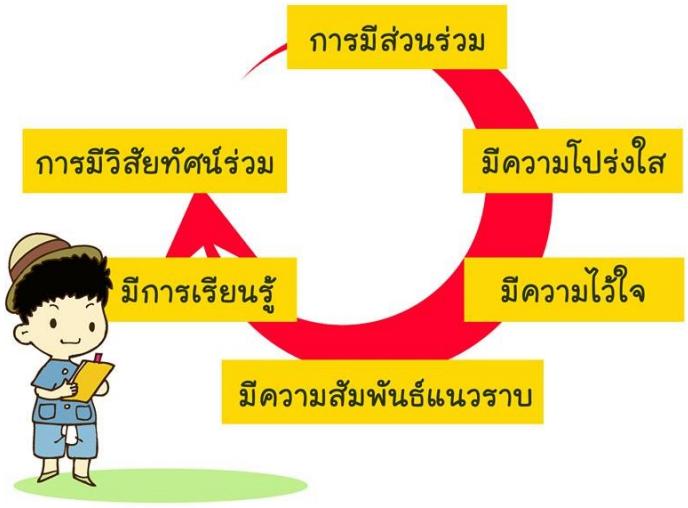

แผนภาพแสดง : หลักการพื้นฐานของการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม

หลักการพื้นฐานของการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ร่วม ทุกฝ่ายให้ความตระหนักรู้ว่าใครเป็นผู้ได้ประโยชน์ ทำไม และ อย่างไร เพื่อความมีประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

2. การมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมในการประเมินผล เพื่อกำหนดเป้าหมายและการจัดสรรทรัพยากร

3. ความโปร่งใส ผู้มีส่วนได้ทั้งหมดเข้าใจกลไกของการทำงานสามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงที่มาได้ถ้ามีข้อสงสัย

4. ความไว้วางใจ มีความซื่อสัตย์ต่อกันทุกฝ่ายเพื่อการทำงานที่ราบรื่นเข้าใจและไว้ใจกัน ไม่ตั้งมั่นอยู่กับความมีอคติต่อผู้อื่น

5. ความสัมพันธ์แนวราบ ไม่มีลำดับชั้นของอำนาจไม่ปล่อยให้อำนาจการตรวจสอบรับรองอยู่ที่ใครคนใดคนหนึ่ง

6. กระบวนการเรียนรู้ ร่วมกันพัฒนาขีดความสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ จัดการกลไก และเครื่องมือร่วมกัน ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ขั้นที่ 2 ออกแบบระบบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม โดยวิเคราะห์สถานการณ์กลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ค้นหาความคาดหวังร่วม โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม ผ่านการหารือของคณะผู้จัดทำ ได้แก่ คณะทำงานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS จังหวัดพัทลุง คณะทำงานด้านยุทธศาสตร์แผนพัฒนาการเกษตร การประชุมสภาเกษตรกรจังหวัดพัทลุง คณะอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง โดยมีคณะทำงานกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) จังหวัดพัทลุง จัดทำร่างมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) จังหวัดพัทลุง เสนอเพื่อพิจารณาสำหรับ ออกแบบแนวทางที่ดี เหมาะสมและนำเสนอออกมาผ่านการประชาพิจารณ์ มี

การหารือและแก้ไขจากคณะทำงานฯ ก่อนส่งเข้าคณะอนุกรรมการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุงพิจารณา เมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์ จึงเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุงลงนามประกาศใช้มาตรฐาน พอจะสรุปได้ดังนี้

2.1 กำหนดเป็นมาตรฐานกลุ่ม โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) กำหนดมาตรฐานให้เป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์หลักของการทำเกษตรอินทรีย์ โดยคณะทำงานกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนจากกลุ่มเกษตรกร และมีเชี่ยวชาญด้านเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม เป็นที่ปรึกษา

2.2 กำหนดข้อตกลง กฎ กติกา มารยาท วางแนวทางการทำงานร่วมกัน เช่น การนัดหมาย การประชุม สร้างข้อตกลงให้เกิดแนวทางการทำงานร่วมกันอย่างยั่งยืนและเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย เช่น หลักธรรมาภิบาล การนัดหมายการประชุม และเงื่อนไขการใช้ตราสัญลักษณ์

2.3 กลุ่มตกลงบทลงโทษร่วมวางมาตรการเพื่อป้องกันการทำผิดของกลุ่ม โดยการคำนึงถึงการป้องกันเพื่อการพัฒนามากกว่าเป็นการจับผิด

ขั้นที่ 3 กลุ่มจัดทำเอกสารมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ที่จำเป็นเพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบย้อนกลับ เช่น ใบสมัคร ประวัติ การบันทึกชนิด ประเภท จำนวนของพืชที่ปลูก ขนาดพื้นที่ แผนผังแปลง เอกสารการตรวจสอบรับรองภายในกลุ่ม และการบันทึกกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ ทำให้สืบค้นย้อนกลับถึงที่มาของปัญหาในกรณีที่เกิดข้อผิดพลาดได้

ขั้นที่ 4 ตรวจแปลงภายในกลุ่มเบื้องต้น คณะกรรมการตรวจแปลงภายในกลุ่ม ร่วมกันตรวจสอบตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อการเติมเต็มข้อบกพร่อง มุ่งเน้นการพัฒนาของสมาชิกมากกว่าการลงไปตำหนิติเตียน ในการตรวจเยี่ยมแปลงจะใช้ตัวแทนในกลุ่มๆ ละ 3 คน ทำการตรวจสอบและจัดทำข้อเสนอแนะให้ทางสมาชิกที่เป็นเจ้าของพื้นที่ รวบรวมข้อมูลสมาชิกกลุ่มทำฐานข้อมูลจากเอกสาร เพื่อเป็นการจัดระบบให้ง่ายในการนำข้อมูลไปใช้สามารถค้นหาได้ง่ายและยังส่งผลให้สามารถประเมินทรัพยากรของกลุ่ม เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน หลังจากทำเอกสารตรวจสอบแปลงการผลิตของสมาชิกแล้ว มีการลงมติภายในกลุ่มเพื่อการพิจารณาว่ามีสมาชิกรายใด ไม่สามารถดำเนินการผลิตได้ตามมาตรฐาน ก็ขอให้สมาชิกรายนั้นพิจารณาตนเองสำหรับการดำรงสถานะของการ เป็นสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มได้รับการตรวจแปลงจากทีมผู้ตรวจมาตรฐานที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 5 การตรวจรับรองสถานะของกลุ่ม โดยผู้ตรวจมาตรฐานของ PGS พัทลุง ซึ่งเป็นผู้ตรวจจากกลุ่มอื่น ที่ได้รับการอบรมในการทำหน้าที่ผู้ตรวจ จะเข้าตรวจ 3 ครั้ง โดยให้มีเวลาในการแก้ไขข้อบกพร่องและเข้าตรวจครั้งต่อไปจนครบกำหนด 3 ครั้ง (ตามเวลาที่กำหนด หรือเงื่อนไขข้อจำกัดอื่นๆ) ผลการตรวจมีแนวทางดังนี้

1. ผลการพิจารณาว่าผ่าน คือ มีการปฏิบัติตามมาตรฐานร่วม กฎ กติกา ข้อตกลง เอกสาร และการตรวจสอบอย่างครบถ้วน

2. ผลการพิจารณาว่าผ่านอย่างมีเงื่อนไข คือ การปฏิบัติตามมาตรฐานร่วม กฎ กติกา ข้อตกลง เอกสาร และ การตรวจสอบ แต่ยังติดขัดหรือไม่สมบูรณ์ในบางประเด็นโดยให้มีการบันทึกเพื่อการปรับแก้ไข และกำหนดเวลาในการทำการแก้ไขข้อบกพร่องนั้น ๆ เพื่อการพัฒนาให้ทุกอย่างสมบูรณ์ต่อไป

3. ผลการพิจารณาว่าไม่ผ่าน คือ มีการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานร่วม กฎ กติกา ข้อตกลง เอกสาร และการตรวจสอบอย่างครบถ้วน ติดขัดในกรณีที่สำคัญ เช่น การใช้สารเคมีสังเคราะห์ การทารุณสัตว์เลี้ยง การใช้แรงงานอย่างไม่เป็นธรรม หรือ การปฏิบัติที่ขัดต่อหลักการเกษตรอินทรีย์

ขั้นที่ 6 สรุปผลการตรวจแปลง กรรมการผู้ตรวจแปลงแต่ละทีมสรุปผลการตรวจแปลงจากแต่ละกลุ่ม รวบรวมเอกสารตามแบบฟอร์มการตรวจ ส่งต่อให้คณะกรรมการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) จังหวัดพัทลุง ตรวจสอบเอกสารผลการตรวจของคณะกรรมการตรวจแปลง และพิจารณาให้การรับรองแปลง ในกลุ่มที่ปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) จังหวัดพัทลุงต่อไป โดยประกาศรับรองมาตรฐานให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรใช้ตรารับรองมาตรฐานได้ตามข้อตกลง เช่น การกำหนดให้ใส่รหัสสมาชิกลงบนตรารับรองมาตรฐานของสมาชิกแต่ละรายการ ใช้ตรารับรองมาตรฐานเฉพาะผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนไว้เท่านั้น เป็นต้น

โครงสร้าง (Structure) การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมนั้น อาศัยความร่วมมือของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นโครงสร้างความสัมพันธ์แบบแนวราบ โดยมีการให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในทุกเรื่องตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม การกำหนด กฎ กติกา ข้อตกลง การตรวจสอบรับรองกันเองของผู้เกี่ยวข้อง จากการทำงานในกลุ่มสู่การทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายโดยมีขั้นตอนการทำงานที่พอจะสรุปได้ดังนี้

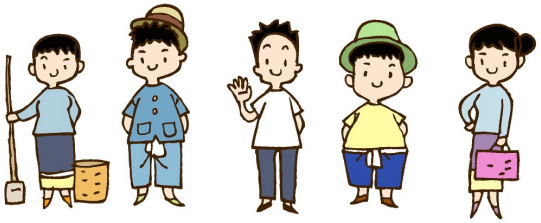

เกษตรกรอย่างน้อย 5 คน ร่วมกัน
กำหนดข้อตกลง มาตรฐาน, กติกา, บทลงโทษ

มีตรารับรองของกลุ่ม
คู่มืออ้างอิงมาตรฐาน
กระบวนการที่สามารถ
สร้างความเชื่อถือ

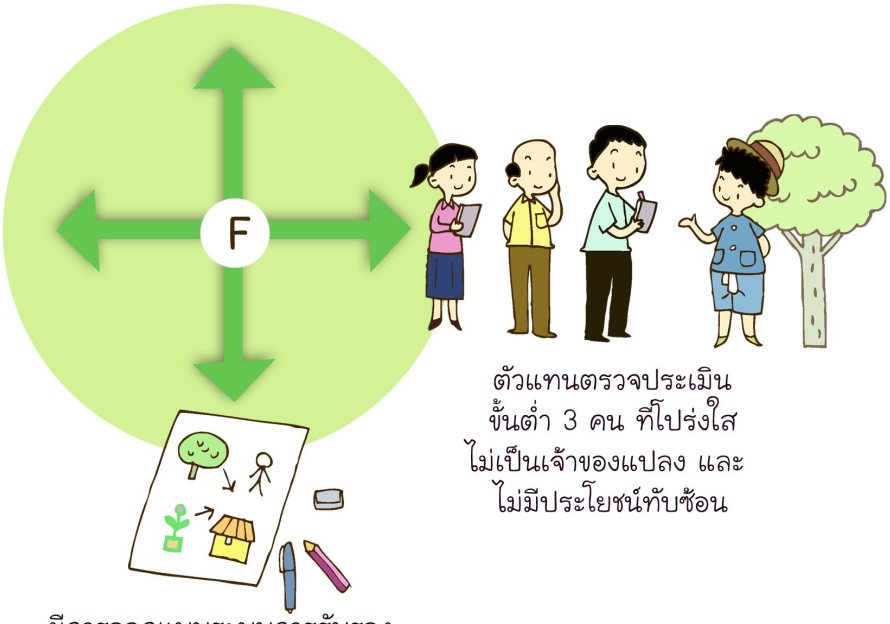

ตัวแทนตรวจประเมิน
ขั้นต่ำ 3 คน ที่โปร่งใส
ไม่เป็นเจ้าของแปลง และ
ไม่มีประโยชน์ทับซ้อน

มีการออกแบบระบบการรับรอง
มาตรฐานที่สอดคล้องกับ
ภูมิสังคมและไม่ขัดวัตถุประสงค์ ของการทำเกษตรอินทรีย์

<u>แผนภาพแสดง</u> : โครงสร้างการทำงานระหว่างเกษตรกรกับเครือข่าย
การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม

การจัดทำระบบมาตรฐานมีโครงสร้างการทำงานที่มีความสัมพันธ์กับทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็น เกษตรกร ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภค หรือ ผู้ประกอบการ ที่มีบทบาทการทำงานร่วมกัน โดยเน้นการทำงานในแนวราบ หรือการทำงานแบบไม่มีระบบชั้นอำนาจซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

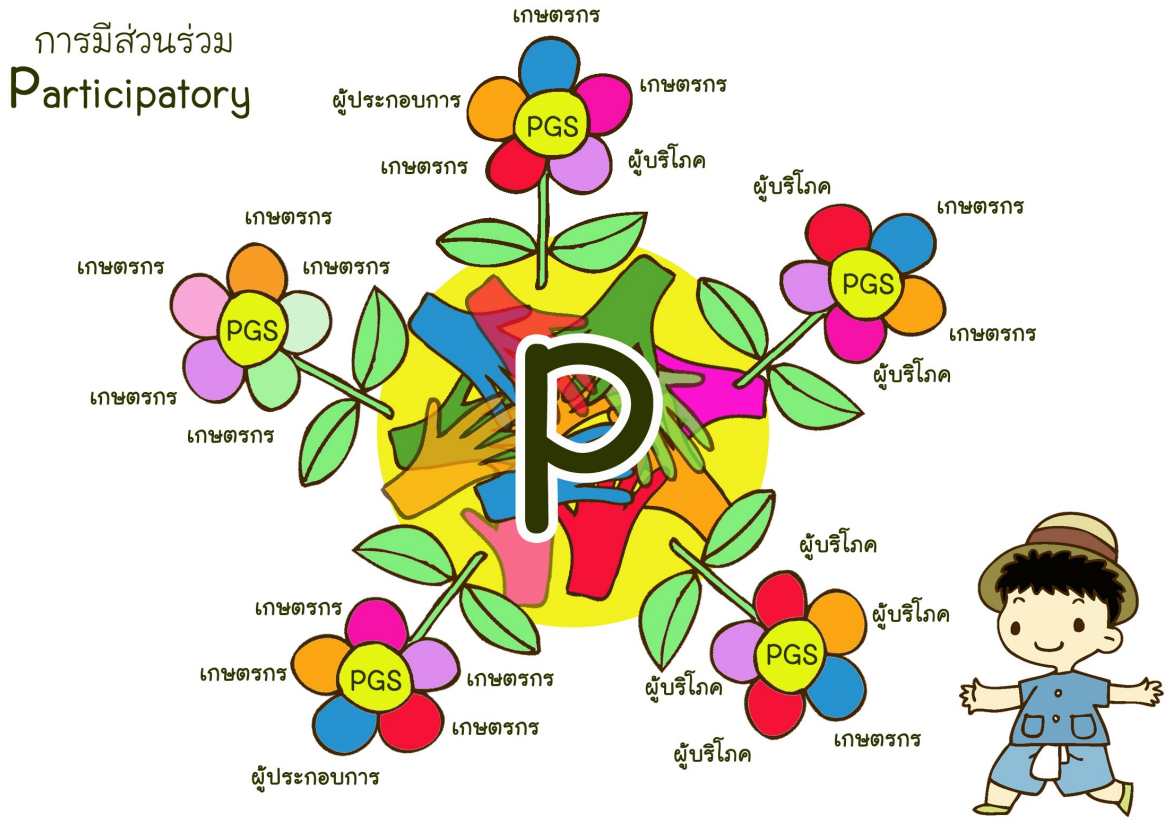

<u>แผนภาพแสดง</u> : โครงสร้างเครือข่ายการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม

จะเห็นได้ว่าการรับรองเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมนั้นมีความยืดหยุ่นยอมรับในความแตกต่างหลากหลายในการผลิต รวมทั้งยังสร้างสังคมแห่งการรับฟังแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน ในการทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดการเชื่อมโยงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมมือกันในการพัฒนาทำให้เกิดความเข้มแข็งของห่วงโซ่เกษตรอินทรีย์ที่เป็นพื้นฐานของชีวิตดั่งคำที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “อาหารเป็นหนึ่งในโลก“ ในพระไตรปิฎก หมายความว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในโลก อาหารมีความสำคัญที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง เพราะว่า อาหารเป็นตัวปัจจัยการปรุงแต่งแห่งอาหารปัจจัย เป็นเหตุให้มีการเกิด เมื่อเกิดขึ้นมาแล้วก็เป็นเหตุให้ตั้งอยู่ต่อไปได้ ถ้าขาดอาหารซะอย่างเดียว ทุกสิ่งทุกอย่างในโลก และตัวโลกเองด้วยก็จะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าเกิดขึ้นมาแล้ว ถ้าขาดอาหารบำรุงปรุงแต่ง ก็จะต้องดับไปหรือตายไป ไม่เหลืออะไรเลย เพราะทุกสิ่งที่เกิดมาย่อมมีอาหารเกิดขึ้นมาก่อน

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) จังหวัดพัทลุง

(ด้านพืช) “เกษตรอินทรีย์วิถีเมืองลุง”

การผลิตโดยรวม

1. เกษตรกรต้องทำการเกษตรในพื้นที่ที่ตนเองครอบครอง ในที่ดินที่ถือครองโดยถูกต้องตามกฎหมาย หรือที่ดินที่มีการอนุญาตให้ใช้ประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยหน่วยงานภาครัฐเอกชนหรือชุมชน

2. การผลิตพืช จะต้องทำในระบบเกษตรอินทรีย์ทั้งหมดยกเว้นให้ทำเป็นบางส่วนในแปลงเดียวกันได้ในช่วงแรกแต่ต่อไปเกษตรกรควรปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ทั้งแปลงอนุโลมให้ทำการผลิตพืชแบบเคมีและอินทรีย์ได้ในพื้นที่เดียวกัน แต่ต้องมีแนวกันชนชัดเจน ห้ามผลิตพืชคู่ขนานในแปลงอินทรีย์และเคมีที่มีสายพันธุ์เดียวกันแต่ต่อไปเกษตรกรควรปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ทั้งแปลงภายในเวลา 3 ปี

3. การผลิตพืชที่ทำการเกษตรระบบอินทรีย์แล้วห้ามกลับมาผลิตพืชแบบใช้สารเคมีอีก

4. ต้องมีมาตรการป้องกันความเสี่ยงจากการปนเปื้อนสารเคมีกรณีที่แปลงข้างเคียงที่มีความเสี่ยงเกษตรกรต้องมีมาตรการป้องกันความเสี่ยง โดยจัดทำแนวกันชนป้องกันการปนเปื้อนซึ่งพืชตามแนวกันชนไม่ถือเป็นพืชอินทรีย์และมีการจัดการน้ำในแปลงอย่างเหมาะสม

5. การผลิตพืชในแปลงเกษตรอินทรีย์ที่ขอรับรองในรอบ 1 ปีการผลิตควรพักดินหรือปลูกพืชตระกูลถั่วเป็นปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน

ระยะปรับเปลี่ยน

6. พืชล้มลุกหรือพืชอายุสั้น มีระยะปรับเปลี่ยน 12 เดือน และพืชยืนต้น มีระยะปรับเปลี่ยน 18 เดือน นับจากวันที่สมัครเข้าร่วมโครงการผลผลิตที่เก็บเกี่ยวหลังจากพ้นระยะปรับเปลี่ยนถึงจะขายเป็นผลผลิตเกษตรอินทรีย์ได้ยกเว้นกรณีที่หยุดใช้สารเคมีมานานกว่า 1 ปี อาจได้รับการยกเว้นระยะปรับเปลี่ยนได้แต่ต้องไม่น้อยกว่า 6 เดือน โดยมีหลักฐานแสดงบันทึกกิจกรรมฟาร์ม และการรับรองจากบุคคลที่เชื่อถือได้

การปฏิบัติในแปลง

7. ห้ามใช้สารเคมีสังเคราะห์ตลอดห่วงโซ่ เช่น ปุ๋ยเคมี ยากำจัดศัตรูพืช สารเร่งการเจริญเติบโต และฮอร์โมนสังเคราะห์และสารสังเคราะห์ในกระบวนการแปรรูป (อ้างอิงจากคู่มือมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

7.1 ห้ามใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ไม่ทราบส่วนผสมก่อนได้รับอนุญาตจากกลุ่มซึ่งตนเป็นสมาชิก

7.2 ห้ามใช้ปุ๋ยที่มาจากอุจจาระมนุษย์และทำจากขยะปนเปื้อนสารเคมี

7.3 ห้ามใช้มูลสัตว์ที่เลี้ยงในระบบอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นธรรมต่อสัตว์หรือใช้ยาปฏิชีวนะเกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานกำหนด เช่นมูลไก่ที่เลี้ยงในระบบกรงตับ หมูซองเป็นต้น

8. หลีกเลี่ยงการใช้เมล็ดพันธุ์หรือท่อนพันธุ์ที่มีการคลุกสารเคมีและไม่ทราบแหล่งที่มาชัดเจน ควรผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง กรณีที่ไม่สามารถหาเมล็ดพันธุ์ที่ไม่คลุกสารเคมีได้ (เฉพาะปีแรก) จะต้องล้างเมล็ดพันธุ์ด้วยน้ำสะอาดหลายๆ ครั้ง โดยเทน้ำที่ล้างลงในบ่อทราย หรือมีวิธีการกำจัดอย่างเหมาะสม ไม่เทในแปลงอินทรีย์ และห้ามใช้พืชที่มีการดัดแปลงตัดแต่งพันธุกรรม หรือพืชที่เรียกว่าจีเอ็มโอ (GMOs)

9. ภาชนะที่ใช้ในกระบวนการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ทุกขั้นตอนจะต้องเป็นภาชนะที่สะอาด ไม่มีความเสี่ยงในการปนเปื้อนกับสารเคมีทุกชนิด

10. ห้ามใช้อุปกรณ์และเครื่องมือทางการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีร่วมกัน ระหว่างแปลงเกษตรอินทรีย์ และแปลงเกษตรเคมี ในกรณีพืชที่ใช้เครื่องเก็บเกี่ยวผลผลิตให้ล้างเครื่องด้วยน้ำสะอาดหรือล้างด้วยการเกี่ยวผลผลิตอินทรีย์อย่างน้อย 2 กระสอบ ก่อนการเก็บเกี่ยวผลผลิตอินทรีย์

11. ห้ามเผาทำลายเศษพืช อินทรียวัตถุในแปลงเกษตรอินทรีย์ที่ขอรับรองทุกแปลง อนุโลมกรณีที่เกิดโรคระบาดในพืชร้ายแรงจำเป็นต้องเผาควรกำหนดจุดเผาที่ชัดเจน

12. ผู้ผลิตควรสร้างความหลากหลายของชนิดพืชที่ปลูก เพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มธาตุอาหารในดิน ด้วยการปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูกพืชตระกูลถั่วเป็นปุ๋ยพืชสด

การจัดการผลผลิต และการส่งผลผลิต

13. ห้ามนำผลผลิตอินทรีย์ปะปนกับผลผลิตจากระบบเคมี ในทุกขั้นตอนการผลิตและการขนส่ง

14. บรรจุภัณฑ์ที่ใช้บรรจุผลผลิตอินทรีย์ต้องระบุสถานะผลผลิตให้ชัดเจน ต้องแสดงสถานะความเป็นอินทรีย์ มีการระบุฉลากสถานที่ผลิต มีที่มาในการผลิต และที่ไปของผลผลิต ตั้งแต่เก็บเกี่ยวจนถึงจำหน่ายให้ผู้บริโภค

15. เกษตรกรต้องจดบันทึกการใช้ปัจจัยการผลิตและปริมาณผลผลิตเกษตรอินทรีย์ให้สามารถตรวจสอบได้

มาตรฐานการแปรรูปผลิตภัณฑ์อินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS)

จังหวัดพัทลุง “เกษตรอินทรีย์วิถีเมืองลุง”

---

1. เป็นวัตถุดิบจากเกษตรอินทรีย์อย่างน้อย 95%
2. ไม่ใช้สารเคมี เช่น สารบอแรกซ์ สารเร่งเนื้อแดง สารกันบูด
3. ไม่มีส่วนผสมที่เป็นสารเคมีทุกชนิด
4. อาหารประเภทเบเกอรี่ต้องไม่มีไขมันทราน (Tran Fat)
5. บรรจุภัณฑ์ต้องใช้บรรจุภัณฑ์สำหรับบรรจุอาหารเท่านั้น
6. วัสดุอุปกรณ์ห้ามใช้ปะปนกับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทางเคมี
7. ต้องมีการจัดเก็บรักษาอุปกรณ์ให้สะอาดเรียบร้อย
8. การขนส่งไม่ควรปะปนกันระหว่างผลผลิตที่เป็นเคมีและอินทรีย์
9. มีการตรวจสอบสารเคมีปนเปื้อนเป็นระยะ
10. การระบุรายละเอียดในฉลาก
    1. ที่ผลิตสินค้า
    2. ตราสินค้า
    3. วันผลิต
    4. วันหมดอายุ
    5. ส่วนประกอบ
    6. วิธีใช้
    7. วิธีจัดเก็บ

กติกาเครือข่ายเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม(PGS) จังหวัดพัทลุง

“เกษตรอินทรีย์วิถีเมืองลุง”

กติกาขั้นพื้นฐานของเครือข่าย

1. สมาชิกที่เข้ามาสมัครเป็นกลุ่มต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่า5คนหรือรายเดี่ยว
2. การตรวจเยี่ยมแปลงต้องมีผู้ตรวจเยี่ยมไม่น้อยกว่า 3 คน และ ต้องไม่เป็นครอบครัวเดียวกัน
3. การสมัครเข้าเครือข่ายมีค่าแรกเข้าเพื่อเป็นกองทุนของเครือข่ายในการทำกิจกรรมต่างๆของเครือข่าย เช่น การประชุม,กิจกรรมหนุนเสริม,กลไกลการกำกับดูแล ฯลฯ
4. เกษตรกรที่เป็นสมาชิกจะต้องร่วมกันพัฒนากลุ่ม โดยต้องเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ทุกครั้ง และต้องเข้าร่วมประชุมกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ และต้องไม่ขาดติดต่อกัน 3 ครั้ง ด้วยเหตุไม่สมควร
5. มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีทุกปี
6. ถ้าพบการใช้สารเคมี หรือ ละเมิดมาตรฐานอื่นๆ ให้กลุ่มพิจารณาว่ามีความเจตนาหรือไม่เจตนา
7. มีการบันทึกรายละเอียดของสมาชิกในกลุ่มที่ชัดเจน
8. มีความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกิจกรรมกลุ่มและเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ
9. มีการตรวจแปลงของสมาชิกในรอบฤดูกาล อย่างน้อย 2 ครั้ง

บทลงโทษเครือข่ายเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS)

จังหวัดพัทลุง “เกษตรอินทรีย์วิถีเมืองลุง”

บทลงโทษขั้นพื้นฐาน

1. ตักเตือน

    - บกพร่องในการบันทึกการผลิต
    - มีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงระบบการผลิต

2. หยุดจำหน่าย

    - ตักเตือนซ้ำเกิน 2 ครั้ง

<u>หมายเหตุ</u> สามารถกลับมาจำหน่ายได้ใหม่เมื่อแก้ไขข้อตักเตือนเสร็จสิ้น

3. ตัดสิทธิการจำหน่ายผ่านกลุ่ม

    - ทำให้เสียสภาพการเป็นอินทรีย์

<u>หมายเหตุ</u> เริ่มระยะปรับเปลี่ยนใหม่

4. ตัดออกจากกลุ่ม

    - ปกปิดบิดเบือนข้อมูล
    - ขัดขวางปฏิเสธการตรวจประเมิน
    - ทำให้เสียสภาพการเป็นอินทรีย์ซ้ำกัน 2 ครั้ง
    - ทำการผลิตแบบคู่ขนาน(คือผลิตอินทรีย์ และผลิตแบบใช้เคมีในแปลงเดียวกัน) โดยไม่แจ้งให้ทราบ

5. แจ้งกับกลุ่มอื่นๆในเครือข่าย

    - แอบอ้างการใช้ตรา

<u>หมายเหตุ</u> ควรมีงบประมาณในการตรวจการติดตาม การประชุม

ใบสมัครขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) จังหวัดพัทลุง

“เกษตรอินทรีย์วิถีเมืองลุง”

ประเภทกลุ่ม/บุคคล.....

ใบสมัครขอรับรองมาตรฐาน “เกษตรอินทรีย์วิถีเมืองลุง”

1. ชื่อผู้สมัคร (นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล.....

อายุ.....ปี หมายเลขบัตรประชาชน.....

คู่สมรส (นาย /นาง).....อายุ.....ปี

ชื่อบริษัทฯ..... เลขที่จดทะเบียน.....

2. ที่อยู่เลขที่.....หมู่ที่.....บ้าน.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

3. อาชีพหลัก ☐ ทำนา ☐ ทำสวน ☐ ทำไร่ ☐ รับจ้าง ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

4. เอกสารที่แนบมาด้วย

☐ ประวัติฟาร์ม ☐ แผนผังฟาร์ม ☐ บัญชีรายรับ – รายจ่ายของฟาร์ม

ข้าพเจ้าขอสมัครรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์วิถีเมืองลุงและยินดีปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

เงื่อนไข

1. เกษตรกรยินดีปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์วิถีนิเมืองลุง ทุกข้อ

2. เกษตรกรยินยอมและมีความพร้อมให้ผู้ตรวจสอบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์วิถีนิเมืองลุง เข้าไปตรวจสอบไร่นาได้ทุกเวลาหลังยื่นใบสมัคร

3. เกษตรกรยอมรับมติผลของการตัดสินจากคณะกรรมการมาตรฐานเกษตรอินทรีย์วิถีนิเมืองลุง

4. เกษตรกรยินดีร่วมรับผิดชอบต่อความเสียหาย ที่อาจเกิดจากการบริโภคผลผลิตจากแปลงของเกษตร

ข้าพเจ้าได้อ่านรายละเอียดเงื่อนไข และยินดีที่จะปฏิบัติตามจึงได้ลงรายมือชื่อไว้

ลงชื่อ..... ผู้สมัคร

(.....)

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบสำรวจข้อมูลผู้เข้าร่วมเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) จังหวัดพัทลุง

“เกษตรอินทรีย์วิถีเมืองลุง”

ประวัติฟาร์ม

ระบุชนิดพืช.....

1. ผู้สมัคร (นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล.....อายุ.....ปี

เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....บ้าน.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

3. การถือครองที่ดินทำการเกษตร : โปรดเขียนให้ชัดเจนครบถ้วน

3.1 พื้นที่เพาะปลูกของตนเอง	**สภาพพื้นที่**	**การใช้สารเคมี**	
แปลงที่ 1.....ไร่.....งาน.....ตรว.	☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ดอน ☐ที่สูง	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้	
แปลงที่ 1.....ไร่.....งาน.....ตรว.	☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ดอน ☐ที่สูง	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้	
แปลงที่ 1.....ไร่.....งาน.....ตรว.	☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ดอน ☐ที่สูง	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้	
แปลงที่ 1.....ไร่.....งาน.....ตรว.	☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ดอน ☐ที่สูง	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้	
แปลงที่ 1.....ไร่.....งาน.....ตรว.	☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ดอน ☐ที่สูง	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้	
3.2 พื้นที่เพาะปลูก(เช่า)	**สภาพพื้นที่**	**การใช้สารเคมี**	**ระยะเวลาเช่า (ปี)**
แปลงที่ 1.....ไร่.....งาน.....ตรว.	☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ดอน ☐ที่สูง	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้	
แปลงที่ 1.....ไร่.....งาน.....ตรว.	☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ดอน ☐ที่สูง	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้	
แปลงที่ 1.....ไร่.....งาน.....ตรว.	☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ดอน ☐ที่สูง	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้	
แปลงที่ 1.....ไร่.....งาน.....ตรว.	☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ดอน ☐ที่สูง	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้	
แปลงที่ 1.....ไร่.....งาน.....ตรว.	☐ ที่ลุ่ม ☐ ที่ดอน ☐ที่สูง	☐ ใช้ ☐ ไม่ใช้	

4. รายละเอียดการเพาะปลูกทุกแปลงที่สมัครขอการรับรอง (เขียนให้ครบถ้วน)

แปลงที่	**จำนวนพื้นที่ (ไร่/งาน/ตรว.)**	**ชนิดของพืชที่ปลูก**	**สารเคมีที่ใช้ครั้งสุดท้าย**	**วัน / เดือน / ปี ที่ใช้ครั้งสุดท้าย**
1.....	.....	.....	1. ปุ๋ยเคมี สูตร.....	.....
.....	.....	.....	2. สารกำจัดโรคแมลง.....	.....
.....	.....	.....	3. สารกำจัดวัชพืช.....	.....
.....	.....	.....	4. สารกำจัดเชื้อรา.....	.....
.....	.....	.....	5. อื่นๆเช่น ฮอร์โมน,	.....
			สารจับใบ.....	.....

แปลงที่	จำนวนพื้นที่ (ไร่/งาน/ตรว.)	ชนิดของพืชที่ปลูก	สารเคมีที่ใช้ครั้งสุดท้าย	วัน / เดือน / ปี ที่ใช้ครั้งสุดท้าย
2.....	.....	.....	1. ปุ๋ยเคมี สูตร.....	.....
.....	.....	.....	2. สารกำจัดโรคแมลง.....	.....
.....	.....	.....	3. สารกำจัดวัชพืช.....	.....
.....	.....	.....	4. สารกำจัดเชื้อรา.....	.....
.....	.....	.....	5. อื่นๆเช่น ฮอร์โมน, สารจับใบ	
แปลงที่	**จำนวนพื้นที่ (ไร่/งาน/ตรว.)**	**ชนิดของพืชที่ปลูก**	**สารเคมีที่ใช้ครั้งสุดท้าย**	**วัน / เดือน / ปี ที่ใช้ครั้งสุดท้าย**
3.....	.....	.....	1. ปุ๋ยเคมี สูตร.....	.....
.....	.....	.....	2. สารกำจัดโรคแมลง.....	.....
.....	.....	.....	3. สารกำจัดวัชพืช.....	.....
.....	.....	.....	4. สารกำจัดเชื้อรา.....	.....
.....	.....	.....	5. อื่นๆเช่น ฮอร์โมน, สารจับใบ	

5. แหล่งน้ำสำหรับเพาะปลูกได้จาก

แปลงที่..... ☐ น้ำฝน ☐ น้ำชลประทาน ☐ น้ำห้วย ☐ แม่น้ำ ☐ บ่อน้ำตื้น ☐ บ่อบาดาล

แปลงที่..... ☐ น้ำฝน ☐ น้ำชลประทาน ☐ น้ำห้วย ☐ แม่น้ำ ☐ บ่อน้ำตื้น ☐ บ่อบาดาล

แปลงที่..... ☐ น้ำฝน ☐ น้ำชลประทาน ☐ น้ำห้วย ☐ แม่น้ำ ☐ บ่อน้ำตื้น ☐ บ่อบาดาล

แปลงที่..... .....☐ น้ำฝน ☐ น้ำชลประทาน ☐ น้ำห้วย ☐ แม่น้ำ ☐ บ่อน้ำตื้น ☐ บ่อบาดาล

แปลงที่..... ☐ น้ำฝน ☐ น้ำชลประทาน ☐ น้ำห้วย ☐ แม่น้ำ ☐ บ่อน้ำตื้น ☐ บ่อบาดาล

6. วิธีการปรับปรุงบำรุงดิน ☐ ใช้ปุ๋ยหมัก ☐ ใช้ปุ๋ยเคมี ☐ ใช้ปุ๋ยพืชสด
☐ น้ำหมักจุลินทรีย์ ☐ อื่นๆ(ระบุ).....

7. การกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช ☐ ใช้ยาคุมหญ้า / ฆ่าหญ้า ☐ ใช้สัตว์แทะเล็มหญ้า
☐ ใช้วิธีเผาเศษหญ้าและพืช ☐ น้ำเศษพืชไปทำปุ๋ยหมัก
☐ ใช้ยาฆ่าแมลง ☐ ใช้สมุนไพรไล่แมลง
☐ อื่นๆ ระบุ.....

8. แหล่งที่มาของพันธุ์พืช ☐ ซื้อจากร้านค้า ☐ เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์เอง
☐ ขอจากเพื่อนบ้าน ☐ อื่นๆระบุ.....

9. สถานที่เก็บรักษาเครื่องมือ / อุปกรณ์การเกษตร

.....

.....

10. วิธีเก็บเมล็ดพันธุ์และแหล่งที่เก็บ

.....

.....

11. สถานที่เก็บรักษาผลผลิต

.....

.....

12. การเก็บเกี่ยว การขนส่งและการจำหน่ายผลผลิต

.....

12.1. วิธีเก็บเกี่ยว ☐ ใช้มือ ☐ ใช้เครื่องมือการเกษตร ได้แก่

.....

12.2. ภาชนะที่ใช้ใส่ผลผลิตทางการเกษตร คือ

.....

12.3. การขนส่ง

.....

12.4. ปริมาณผลผลิตในปีที่ผ่าน

แปลงที่	**ชนิดพืชหลัก**	**ปริมาณรวม(ก.ก)**

13. รายได้จากการขายผลผลิต รวมทั้งสิ้น.....บาท

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

(.....)

รับรองโดย (นาย/นาง/นางสาว).....

ประธานกลุ่ม / เขต .....

วิธีจัดทำเอกสาร

แผนผังฟาร์ม (FARM RAP) หมายถึง ภาพวาดการใช้อื่นที่ของแปลงเกษตร โดยจำลองขนาด สัดส่วน และสิ่งทางกายภาพ ที่สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนในฟาร์ม เช่น ต้นไม้ใหญ่ ถนน ลำคลอง บ่อ สระน้ำ ฯลฯ

- **วัตถุประสงค์หลัก** ของการทำแผนผังฟาร์ม คือ ช่วยให้ผู้ตรวจสอบและกรรมการรับรองมาตรฐานฯ ใช้เป็นกรอบในการประเมินสภาพของฟาร์ม ดังนั้น จึงควรมีรายละเอียดมาก เพื่อป้องกันการตีความหมายผิดพลาด
- **ต้องจัดทำแผนผังฟาร์ม** ของแปลงที่ทำเกษตรอินทรีย์ทุกแปลง ส่วนแปลงที่ยังใช้สารเคมี อาจทำแผนผังฟาร์มด้วยหรือไม่ก็ได้
- **ถ้าแปลงเกษตร** แต่ละแปลงอยู่ห่างกันมาก ให้วาดแผนผังฟาร์มกระดาษคนละแผ่น
- **ในแผนผังฟาร์ม** จะต้องมีการแสดงสัญลักษณ์ของทิศด้วย
- **ควรใช้สีดินสีเข้ม** หรือปากกาในการวาดแผนผังฟาร์ม

การวาดผังแปลง

N

ใคร ทำ/ปลูก อะไร หรือถนน แหล่งน้ำ ระบบอินทรีย์/เคมี

ใคร ทำ/ปลูก อะไร หรือ ถนน แหล่งน้ำ ระบบ อินทรีย์/เคมี

ใคร ทำ/ปลูก อะไร หรือถนน แหล่งน้ำ ระบบ อินทรีย์/เคมี

ใคร ทำ/ปลูก อะไร หรือถนน แหล่งน้ำ ระบบอินทรีย์/เคมี

ระบุ: ทิศทางน้ำไหล แหล่งน้ำที่ใช้ทำเกษตร พืชบนคันนา อื่นๆ

แผนผังบริเวณที่ตั้ง

ลงชื่อ.....สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ

(.....)

วันที่.....(วาดผัง)

วิธีทำบัญชีฟาร์ม

1. เกษตรกร จะต้องจัดทำบัญชีฟาร์ม แสดงรายรับ – รายจ่าย ในการทำการเกษตรในปีนั้น ๆ โดยลงรายละเอียดดังนี้

- วันที่มีรายได้หรือรายจ่ายนั้น ๆ
- รายการของรายได้และรายจ่าย
- รายได้จากใคร กี่บาท
- รายจ่ายจ่ายให้ใคร กี่บาท
- จำนวนหรือปริมาณที่ซื้อ – ขาย พร้อมหน่วยให้ชัดเจน เช่น กิโลกรัม / ตัน / เกวียน เป็นเงินทั้งหมดกี่บาท / กี่สตางค์

2. เอกสารนี้ จะต้องเก็บไว้ที่แปลงหรือบ้านพักของเกษตรกร เพื่อผู้ตรวจสอบจะสามารถของตรวจสอบได้ทุกเมื่อ ดังนั้นเกษตรกรจะต้องจดบันทึกทุกครั้งในทันทีที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตในแปลงใด ๆ

3. ในกรณี ที่แบบฟอร์มที่จัดเตรียมมาให้ไม่พอ อนุญาตให้ใช้กระดาษขาวธรรมดาได้

4. ข้อมูล ทั้งหมดเป็นความลับจะไม่มีการเปิดเผยให้แก่ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องทราบ

ตัวอย่าง บัญชีซื้อปัจจัยการผลิต

ว/ด/ป	รายการผลผลิต	ซื้อจาก	จำนวน/ปริมาณ (กก.)	เป็นเงิน
1 ก.ย. 49	จ้างไถ / พรวน	เพื่อนบ้าน	3 วัน	1,200 บาท
2 ก.ย. 49	ซื้อขี้วัว	เพื่อนบ้าน	2 คันรถ	500 บาท
รวมค่าใช้จ่าย				**1,700 บาท**

ตัวอย่างบัญชีขาย

ว/ด/ป	รายการผลผลิต	ขายให้	จำนวน/ปริมาณ (กก.)	เป็นเงิน
5 ก.ย. 49	ขายเมล็ดสะเดา	เพื่อนบ้าน	2 ถัง	100 บาท
6 ก.ย. 49	ขายปุ๋ยอัดเม็ด	เพื่อนบ้าน	2 กระสอบ	300 บาท
7 ก.ย. 49	ขายผักบุ้ง	เพื่อนบ้าน	10 ก.ก	150 บาท
รวมรายรับ				**550 บาท**

บัญชีซื้อปัจจัยการผลิต

ว/ด/ป	รายการผลผลิต	ซื้อจาก	จำนวน/ปริมาณ (กก.)	เป็นเงิน

บัญชีขายผลผลิต

ว/ด/ป	รายการผลผลิต	ขายให้	จำนวน/ปริมาณ (กก.)	เป็นเงิน

บทที่ 4

หลักการตรวจรับรองแปลง

การตรวจรับรองแปลงเป็นส่วนหนึ่งที่จำเป็นการประเมินพื้นที่การทำเกษตรตามมาตรฐานที่กลุ่มร่วมกันกำหนดขึ้นมา โดยมีการตรวจประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ ของแปลงเกษตร ให้สอดคล้องกับแนวคิดการทำเกษตรอินทรีย์ด้วยหลักคิดสำคัญ คือ เป็นการตรวจเพื่อพัฒนาให้แปลงของสมาชิกภายในกลุ่มมีมาตรฐานตรงตามที่กลุ่มกำหนดร่วมกัน พอจะสรุปขั้นตอนการตรวจรับรองที่เป็นลำดับได้ดังนี้

1. การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของแปลงเกษตรที่จะตรวจรับรอง การจัดทำข้อมูลพื้นฐานของแปลงที่ตรวจรับรองนั้นตามหลักการสำคัญของระบบรับรองแบบมีส่วนร่วม ผู้ที่เป็นเจ้าของพื้นที่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลของพื้นที่อย่างโปร่งใส เพื่อให้กรรมการผู้ตรวจรับรองได้เข้าใจถึง ขนาดพื้นที่ สถานที่ต่าง ๆ ภายในแปลงที่มีส่วนเกี่ยวข้องเช่น สถานที่เก็บปัจจัยการผลิต แหล่งน้ำ และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อการผลิต เพื่อให้กรรมการตรวจรับรองได้ประเมินความเสี่ยงตามมาตรฐานที่ร่วมกันกำหนด

2. การตรวจสถานที่เก็บปัจจัยการผลิต การตรวจสอบสถานที่เก็บปัจจัยการผลิต ถือว่ามีความสำคัญ เพราะกรรมการผู้ตรวจประเมินสามารถตรวจสอบที่มาที่ไปของปัจจัยการผลิต ว่ามีที่มาที่ปลอดภัยหรือไม่ โดยผู้ตรวจประเมินมีความจำเป็นต้องสังเกตวัตถุดิบ แหล่งที่มาของปัจจัยการผลิตที่ปราศจากการปนเปื้อนของสารเคมีที่มีผลต่อการผลิต การสังเกตบรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ไม่ควรใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นบรรจุภัณฑ์เคมีต่าง ๆ ที่สงสัยได้ว่ามีความไม่ปลอดภัย เช่น ขวดยาฆ่าหญ้า ถุงปุ๋ยเคมี นอกจากนั้น การตรวจประเมินแปลงเพื่อรับรองแปลงนั้นสามารถทำให้คาดเดาถึงความสอดคล้องกับการใช้งาน เช่น การมีการผลิตปัจจัยการผลิตเพื่อใช้งานในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็น ปุ๋ยหมัก น้ำหมักต่าง ๆ

3. สถานที่เก็บอุปกรณ์ทางการเกษตรเป็นอีกจุดที่กรรมการผู้ตรวจรับรองจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเพราะจะทำให้สามารถประเมินความเสี่ยงจากการผลิต การป้องกันการลักลอบใช้อุปกรณ์ร่วมกับสารเคมีต่าง ๆ โดยผู้ตรวจรับรองจำเป็นต้องตรวจสอบอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยละเอียด เช่น ถังพ่นยาที่มักจะตรวจพบการใช้สารเคมีที่เคยใช้งานปะปนอยู่ โดยการตรวจรับรองเน้นการตรวจตามมาตรฐานที่ร่วมกันกำหนดภายใต้แนวทางการทำเกษตรอินทรีย์เป็นสำคัญ

4. การตรวจสอบแหล่งน้ำที่นำมาใช้ทางการเกษตรว่ามีความเสี่ยงมากน้อยขนาดไหนในการนำมาใช้ โดยดูจากตัวบ่งชี้ทางธรรมชาติ มีสิ่งมีชีวิต อาทิเช่น กุ้งฝอย ปลา แมลงน้ำชนิดต่าง ๆ รวมถึง พืชพันธุ์ต่าง ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ความสะอาดของน้ำอย่างสาหร่ายหางกระรอก สาหร่ายชนิดอื่น ๆ อยู่ในแหล่งน้ำนั้นไหม ในกรณีที่แหล่งน้ำนั้นเป็นแหล่งน้ำที่สงสัยได้ว่าจะมีความเสี่ยง จำเป็นต้องบำบัด มีการบำบัดที่ดีไหม และหลังจากการบำบัดน้ำนั้นสะอาดเพียงพอหรือไม่ โดยปกติการบำบัดจะใช้บ่อบำบัดน้ำหรือใช้พืชกรองสารเคมีพวกผักตบชวาที่สามารถดูดซับสารเคมีได้ดีเป็นต้น แต่ในกรณีที่มีน้ำในพื้นที่ เช่น บ่อน้ำบาดาล น้ำฝน ก็ถือว่า

ปลอดภัยสามารถนำมาใช้ได้ ทั้งนี้ถ้าไม่สามารถหาข้อสรุปได้ว่าน้ำที่นำมาใช้นั้นปลอดภัยหรือไม่สามารถส่งไปตรวจสอบได้เช่นกัน

5. การตรวจสอบตัวชี้วัดทางธรรมชาติที่บ่งชี้ได้ว่าพื้นที่นี้ปราศจากการใช้เคมีทางการเกษตร การพบสิ่งมีชีวิตในแปลง เช่น มด ไส้เดือน กิ้งกือ กบ นก แมลง หรือ ผึ้งที่หลายพื้นที่เลี้ยงผึ้ง หรือชันโรงในแปลงเพื่อเป็นรายได้เสริมก็ถือว่าเป็นตัวชี้วัดที่มีประโยชน์สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้เช่นกัน นอกจากสิ่งมีชีวิตการตรวจพบพืชบางชนิดเช่น เชื้อรา เห็ด มอส ผักกูด ผักเหลียง ผักหวานป่า ก็ถือว่าเป็นตัวชี้วัดที่ดีเช่นกัน แต่ในกรณีที่ไม่พบสิ่งมีชีวิตใดๆ เลยอาจจะต้องส่งดินไปตรวจสอบเพื่อพิสูจน์

6. การตรวจสอบด้านความเสี่ยงที่มาจากพื้นที่ข้างเคียง ถ้าพื้นที่ข้างเคียงมีการใช้เคมีทางการเกษตรสามารถส่งผลกระทบสู่แปลงเกษตรที่ถูกตรวจรับรอง ผู้ตรวจรับรองจำเป็นต้องประเมินความเสี่ยงดังกล่าวเพื่อดูแนวทางการป้องกันการมีแนวกันชนทางน้ำ ทางดิน ทางอากาศ ที่เหมาะสม ทั้งนี้แนวกันชนจำเป็นต้องทำหรือไม่อย่าไร ต้องดูจากความเสี่ยงเป็นสำคัญมีแนวกันชนธรรมชาติพวกถนนหรือคลอง แนวกันชนที่สร้างขึ้นมาใหม่ แนวกันชนที่เป็นพื้นที่ว่างเปล่า ทั้งนี้การสร้างแนวกันชนให้คำนึงถึงความเหมาะสมกับการป้องกันสารเคมีที่มีโอกาสเข้ามาปนเปื้อน และข้อตกลงของกลุ่มเป็นสำคัญ

นอกจาการตรวจประเมินแปลงดังกล่าวแล้วการตรวจรับรองยังสามารถตรวจรับรองไปถึงกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเช่นการเก็บเกี่ยวผลผลิต การบรรจุ และการขนส่งด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมาตรฐานที่ทางกลุ่มตกลงหัวใจของการตรวจประเมินพื้นที่แปลงเกษตรอินทรีย์ในระบบรับรองแบบมีส่วนร่วมนั้น เน้นการตรวจสอบเพื่อเติมเต็มความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการพัฒนา เราสามารถเรียกกิจกรรมการตรวจรับรองว่า การตรวจรับรองแบบเพื่อนเยี่ยมเพื่อน

แบบฟอร์มการตรวจรับรอง เกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) จังหวัดพัทลุง

“เกษตรอินทรีย์วิถีเมืองลุง”

****

ข้อมูลทั่วไป

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อผู้ผลิต		รหัส	
ผู้ตรวจ		แปลงที่ตรวจ	
ประเภทการตรวจ	☐ ตรวจประจำปีรอบฤดูกาล ครั้งที่ ○ ครั้งที่ 1 ○ ครั้งที่ 2 ○ ครั้งที่ 3 ☐ ตรวจโดยไม่แจ้งล่วงหน้า ☐ ตรวจติดตามพิเศษ	วันที่ตรวจ	
		เวลาที่ตรวจ	เริ่ม..... เสร็จ .....
		พิกัดแปลง	X ..... Y .....
ผู้ที่ให้ข้อมูลระหว่างตรวจฟาร์ม	☐ สมาชิกผู้ผลิตเอง (ชื่อผู้สมัครขอรับรอง) ☐ ผู้อื่น เกี่ยวข้องเป็น.....กับสมาชิกผู้ผลิต		

2. เอกสารฟาร์มที่เกษตรกรบันทึก

บันทึกปัจจัยการผลิต	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ บันทึกครบถ้วน ☐ ต้องปรับปรุง
เอกสารบันทึกผลการผลิต	☐ มี ☐ ไม่มี	☐ บันทึกครบถ้วน ☐ ต้องรับปรุง
มาตรฐานเกษตรอินทรีย์	☐ มี ☐ ไม่มี	

3. ข้อมูลพื้นฐานการผลิต

☐ ข้อมูลเหมือนกันกับที่ระบุในแผนการผลิตประจำปี ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ☐ ข้อมูลเปลี่ยนแปลงไปจากข้อมูลในแผนการผลิตประจำปี ดังนี้

4. ชนิดพืชที่ขอรับรองมาตรฐาน

5. การปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ในช่องดี ปรับปรุงหรือ ผิดมาตรฐาน)

(ประเมินมาตรฐานโดยรวมเมื่อตรวจประเมินครบทุกแปลง)	ผลการตรวจ			อธิบายในกรณีที่ต้องปรับปรุงหรือผิดมาตรฐาน
	ดี	ปรับปรุง	ผิดมาตรฐาน	
การผลิตโดยรวม				
1. เกษตรกรต้องทำการเกษตรในพื้นที่ที่ตนเองครอบครองในที่ดินที่ถือครองโดยถูกต้องตามกฎหมาย หรือที่ดินที่มีการอนุญาตให้ใช้ประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยหน่วยงานภาครัฐเอกชนหรือชุมชน				
2. การผลิตพืช จะต้องทำในระบบเกษตรอินทรีย์ทั้งหมดยกเว้นให้ทำเป็นบางส่วนในแปลงเดียวกันได้ในช่วงแรกแต่ต่อไปเกษตรกรควรปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ทั้งแปลง อนุโลมให้ทำการผลิตพืชแบบเคมีและอินทรีย์ได้ แต่ต้องมีแนวกันชนชัดเจนในพื้นที่เดียวกัน ห้ามผลิตพืชคู่ขนานในแปลงอินทรีย์และเคมีที่สายพันธุ์เดียวกันแต่ต่อไปเกษตรกรควรปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ทั้งแปลงภายในเวลา 3 ปี				
3. การผลิตพืชที่ทำการเกษตรระบบอินทรีย์แล้วห้ามกลับมาผลิตพืชแบบใช้สารเคมีอีก				
4. ต้องมีมาตรการป้องกันความเสี่ยงจากการปนเปื้อนสารเคมีกรณีที่แปลงข้างเคียงที่มีความเสี่ยงเกษตรกรต้องมีมาตรการป้องกันความเสี่ยง โดยจัดทำแนวกันชนป้องกันการปนเปื้อนซึ่งพืชตามแนวกันชนไม่ถือเป็นพืชอินทรีย์และมีการจัดการน้ำในแปลงอย่างเหมาะสม				
5. การผลิตพืชในแปลงเกษตรอินทรีย์ที่ขอรับรองในรอบ 1 ปีการผลิตควรพักดินหรือปลูกพืชตระกูลถั่วเป็นปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน				
ระยะปรับเปลี่ยน				
6. พืชล้มลุกหรือพืชอายุสั้น มีระยะปรับเปลี่ยน 12 เดือน และพืชยืนต้น มีระยะปรับเปลี่ยน 18 เดือน นับจากวันที่สมัครเข้าร่วมโครงการผลผลิตที่เก็บเกี่ยวหลังจากพ้นระยะปรับเปลี่ยนถึงจะขายเป็นผลผลิตเกษตรอินทรีย์ได้ยกเว้นกรณีที่หยุดใช้สารเคมีมานานกว่า 1 ปี อาจได้รับการยกเว้นระยะปรับเปลี่ยนได้แต่ต้องไม่น้อยกว่า 6 เดือน โดยมีหลักฐานแสดงบันทึกกิจกรรมฟาร์ม และการรับรองจากบุคคลที่เชื่อถือได้				

(ประเมินมาตรฐานโดยรวมเมื่อตรวจประเมินครบทุกแปลง)	ผลการตรวจ			อธิบายในกรณีที่ต้องปรับปรุงหรือผิดมาตรฐาน
	ดี	ปรับปรุง	ผิดมาตรฐาน	
การปฏิบัติในแปลง				
7. ห้ามใช้สารเคมีสังเคราะห์ตลอดห่วงโซ่ เช่น ปุ๋ยเคมี ยากำจัดศัตรูพืช สารเร่งการเจริญเติบโต และฮอร์โมนสังเคราะห์ และสารสังเคราะห์ในกระบวนการแปรรูป (อ้างอิงจากคู่มือมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) **(ข้อกำหนดหลัก)** 7.1 ห้ามใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ไม่ทราบส่วนผสมก่อนได้รับอนุญาตจากกลุ่มซึ่งตนเป็นสมาชิก 7.2 ห้ามใช้ปุ๋ยที่มาจากอุจจาระมนุษย์และทำจากขยะปนเปื้อนสารเคมี 7.3 ห้ามใช้มูลสัตว์ที่เลี้ยงในระบบอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นธรรมต่อสัตว์หรือใช้ยาปฏิชีวนะเกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานกำหนด เช่นมูลไก่ที่เลี้ยงในระบบกรงตับ หมูซองเป็นต้น				
8. หลีกเลี่ยงการใช้เมล็ดพันธุ์หรือท่อนพันธุ์ที่มีการคลุกสารเคมีและไม่ทราบแหล่งที่มาชัดเจน ควรผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง กรณีที่ไม่สามารถหาเมล็ดพันธุ์ที่ไม่คลุกสารเคมีได้ (เฉพาะปีแรก) จะต้องล้างเมล็ดพันธุ์ด้วยน้ำสะอาดหลาย ๆ ครั้ง โดยเทน้ำที่ล้างลงในบ่อทราย หรือมีวิธีการกำจัดอย่างเหมาะสม ไม่เทในแปลงอินทรีย์ และห้ามใช้พืชที่มีการดัดแปลงตัดแต่งพันธุกรรม หรือพืชที่เรียกว่าจีเอ็มโอ (GMOs) **(ข้อกำหนดหลัก)**				
9. ภาชนะที่ใช้ในกระบวนการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ทุกขั้นตอนจะต้องเป็นภาชนะที่สะอาด ไม่มีความเสี่ยงในการปนเปื้อนกับสารเคมีทุกชนิด **(ข้อกำหนดหลัก)**				
10. ห้ามใช้อุปกรณ์และเครื่องมือทางการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีร่วมกัน ระหว่างแปลงเกษตรอินทรีย์และแปลงเกษตรเคมี ในกรณีพืชที่ใช้เครื่องเก็บเกี่ยวผลผลิตให้ล้างเครื่องด้วยน้ำสะอาดหรือล้างด้วยการเกี่ยวผลผลิตอินทรีย์อย่างน้อย 2 กระสอบ ก่อนการเก็บเกี่ยวผลผลิตอินทรีย์ **(ข้อกำหนดหลัก)**				

(ประเมินมาตรฐานโดยรวมเมื่อตรวจประเมินครบทุกแปลง)	ผลการตรวจ			อธิบายในกรณีที่ต้องปรับปรุงหรือผิดมาตรฐาน
	ดี	ปรับปรุง	ผิดมาตรฐาน	
11. ห้ามเผาทำลายเศษพืช อินทรียวัตถุในแปลงเกษตรอินทรีย์ที่ขอรับรองทุกแปลง อนุโลมกรณีที่เกิดโรคระบาดในพืชร้ายแรงจำเป็นต้องเผาควรกำหนดจุดเผาที่ชัด **(ข้อกำหนดหลัก)**				
12. ผู้ผลิตควรสร้างความหลากหลายของชนิดพืชที่ปลูกเพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มธาตุอาหารในดิน ด้วยการปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูกพืชตระกูลถั่วเป็นปุ๋ยพืชสด				
การจัดการผลผลิต และการส่งผลผลิต				
13. ห้ามนำผลผลิตอินทรีย์ปะปนกับผลผลิตจากระบบเคมีในทุกขั้นตอนการผลิตและการขนส่ง				
14. บรรจุภัณฑ์ที่ใช้บรรจุผลผลิตอินทรีย์ต้องระบุสถานะผลผลิตให้ชัดเจน ต้องแสดงสถานะความเป็นอินทรีย์ มีการระบุฉลากสถานที่ผลิต มีที่มาในการผลิต และที่ไปของผลผลิต ตั้งแต่เก็บเกี่ยวจนถึงจำหน่ายให้ผู้บริโภค				
15. เกษตรกรต้องจดบันทึกการใช้ปัจจัยการผลิตและปริมาณผลผลิตเกษตรอินทรีย์ให้สามารถตรวจสอบได้				
อื่น ๆ (ไม่ได้บังคับ)				
การจัดการผลผลิตเกษตรเคมี หรือผลผลิตอินทรีย์ต่างชนิดและต่างสายพันธุ์ที่ทำเป็นพืชคู่ขนาน	..... ไม่มี ..... มีเคมี คือ..... อินทรีย์ คือ.....			อธิบายการจัดแยกผลผลิต
ความหลากหลายของระบบนิเวศในแปลงเกษตรอินทรีย์ที่ขอรับรอง มีพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายอย่างน้อย 5%				
เกษตรกรที่เป็นสมาชิกจะต้องร่วมกันพัฒนากลุ่ม โดยต้องเข้าร่วมการอบรมทุกครั้ง และต้องเข้าร่วมประชุมกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ หากขาดติดต่อกัน 3 ครั้งด้วยเหตุไม่สมควร จะพิจารณาการเป็นสมาชิก				
เกษตรกรเข้าใจหลักการและแนวทางเกษตรอินทรีย์หรือไม่				
เกษตรกรเข้าใจข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์หรือไม่				
ข้อเสนอแนะกรรมการตรวจรับรอง ขอให้ผู้ตรวจรับรองควรไม่น้อยกว่า 3 คน				

ลงชื่อ .....(ผู้ผลิต) **(.....)**	ลงชื่อ ..... (ผู้ตรวจ) (.....)
	ลงชื่อ ..... (ผู้ตรวจ) (.....)
	ลงชื่อ ..... (ผู้ตรวจ) (.....)
	ลงชื่อ ..... (ผู้ตรวจ) (.....)
	ลงชื่อ ..... (ผู้ตรวจ) (.....)

6. ข้อเสนอแนะสำหรับกลุ่มในการพิจารณารับรอง (โดยคณะกรรมการรับรอง)

การรับรอง/เงื่อนไข	☐ ผ่านการรับรอง ☐ ผ่านการรับรองแบบมีเงื่อนไข ดังนี้ 1..... 2..... 3..... 4..... ☐ ไม่ผ่านการรับรอง 1..... 2..... 3..... 4.....
หมายเหตุ 1. ผ่าน (ทุกข้อกำหนด) 2. ผ่านแบบมีเงื่อนไข ผ่านข้อกำหนดหลัก ข้อ 7 – 11 / ไม่ผ่านข้อกำหนดรองข้อใดข้อหนึ่ง 3. ไม่ผ่านการรับรองข้อกำหนดหลัก ข้อใดข้อหนึ่งใน ข้อ 7 – 11	

ลงชื่อ .....(กรรมการรับรอง) ลงชื่อ .....(กรรมการรับรอง)

(.....) **(.....)**

ตำแหน่ง..... ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ .....(กรรมการรับรอง) ลงชื่อ .....(กรรมการรับรอง)

(.....) **(.....)**

ตำแหน่ง..... ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ .....(กรรมการรับรอง) ลงชื่อ ..... (กรรมการรับรอง)

(.....) **(.....)**

ตำแหน่ง..... ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ .....(กรรมการรับรอง) ลงชื่อ .....(กรรมการรับรอง)

(.....) **(.....)**

ตำแหน่ง..... ตำแหน่ง.....

ลงชื่อ .....(กรรมการรับรอง) ลงชื่อ .....(กรรมการรับรอง)

(.....) **(.....)**

ตำแหน่ง..... ตำแหน่ง.....

บรรณานุกรม

1. คู่มือระบบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS นครศรีธรรมราช
2. คู่มือการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
3. คู่มือการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม พี จี เอส
4. มาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9000 เล่ม 4 – 2553

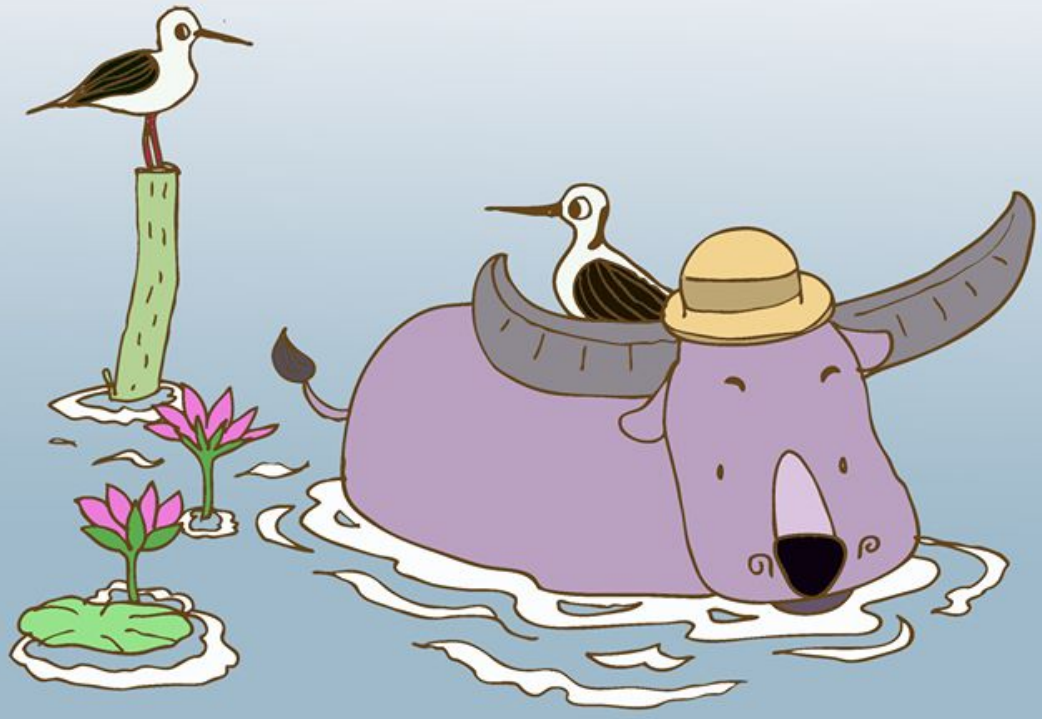

รายนามคณะผู้จัดทำเอกสารคู่มือ : ระบบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS จังหวัดพัทลุง

คณะผู้จัดทำ

1. นายเทพรัตน์ จันทพันธ์	อาจารย์มหาวิทยาลัยทักษิณ	ประธานคณะทำงาน
2. นายสมนึก คงชู	หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง	คณะทำงาน
3. นางสาวดวงพร ดิสวัสดิ์	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ สถานีพัฒนาที่ดินพัทลุง	คณะทำงาน
4. นางสาวรัตนา มุณีแนม	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินปฏิบัติการ สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดพัทลุง	คณะทำงาน
5. นางสุมณฑา ชะเลิศเพชร	เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพัทลุง	คณะทำงาน
6. นายอมรศักดิ์ แววศักดิ์	เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง	คณะทำงาน
7. นายอำมร สุขวิน	ประธานเครือข่ายชาวนาอินทรีย์ วิถีนิเวศน์เมืองลุง	คณะทำงาน
8. นายอนันต์ ทิพย์รักษ์	ประธานกลุ่มปลูกผักปลอดภัยบ้านทุ่งนานอก	คณะทำงาน
9. นายจาย ช่วยนุ้ย	ประธานสหกรณ์สมุนไพรเครื่องเทศจังหวัดพัทลุง จำกัด	คณะทำงาน
10. นางวรรณา รัตนพันธ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง	คณะทำงานและเลขานุการ
11. นางสาวศิรประภา ภูมิมาตร	หัวหน้ากลุ่มช่วยเหลือเกษตรกรและโครงการพิเศษ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
12. นางสาวภัณฑิลา ธนช่วยเจริญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดพัทลุง	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษา

นายอนันตโชค ศักดิ์สวัสดิ์	เลขาธิการสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์ไทย พีจีเอส	
นายสมคิด รัตนวงศ์	เกษตรจังหวัดพัทลุง	
นายสมคิด สงเนียม	ประธานสภาเกษตรกรจังหวัดพัทลุง	

รวบรวมเรียบเรียง

นางวรรณา รัตนพันธ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง
นางสาวภัณฑิลา ธนช่วยเจริญ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดพัทลุง

สถานที่ติดต่อ

สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดพัทลุง
เลขที่ 95-97 ตำบลคูหาสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง 93000
โทรศัพท์ : 0-7467-3850
Email : nfc.plg@nfc.mail.go.th หรือ uravee22@gmail.com